

VYJDI ZE ZEMĚ SVÉ

Kdyby někdo nahlédl jen do toho všeho, co se v nás tají a co do nás Bůh vložil, oněměl by překvapením a vděčností!

Nesčetné možnosti jsou v nás, v našich schopnostech. Víří to a hemží se v našem bytí hodnotami, tím, čím se můžeme stát. Srdce naše jest odleskem všeho, co se doň dívá. Krásy velké, příšerné skutečnosti v nás volají po sdružení s krásami, pro něž jsou naše mohutnosti připraveny... Slast a muka básníků opíjeti se tušenou a nahlédnutou krásou...! A přece zase muka, jež každého pravého umělce a hlavně básníka zatěžují bolestí, že to všechno nedrtí srdce našeho stále se chvějícího. Stále nalézají a čím dokonaleji nalézají, tím děsivěji se v nich ozývá strach, že se blíží dnu... Daleko, daleko jest ještě to dno, ale jest přece tušené a proto trýzní. Umělec, který si přizná příčinu svého neklidu a hledá své žízně zdroj jinde než ve věčném otáčení okovu kolem vlastní duše a v cisterně popukané a žíznivé věcí stvořených, osvětluje, posvěcuje... Umělec zarývající zoufale okov hloub a hloub, i tehdy, kdy tuší dno, zkalí jen čistou vodu krásy...

Záhada omrzelosti, vyčerpání, duchovní stařeckosti mnohých těch, kteří myslí, že jsou dobří a zbožní, ukazuje v tento směr na řešení a porozumění.

Bůh musí kletbou stihnouti takové ubohé lidské vřetenem točící se kolem sebe. Stále rychleji, zběsileji točí se kolem sebe jako své osy, hříděl se zadržuje, táhne, skřípe na všech stranách, až se pomalu zastavuje. Duch lidský živoří, duch, který byl povolán, aby se rozhořel životem věčným, životem Božím.

Oni nešťastní neslitovali se nad touhou svého srdce, jež se zmítalo v poutech, a vedle dravé žádosti v lidském nitru míti vše, nechali jen téci kalný pramen jakési touhy degradované, zúžené, okleštěné na to, co se dá hned absorbovati.

Nedovedli milovat. I to je umění, neb má architektonicky, směle vybudovat jednotu všech myšlenek, činů, hodnot, skutečností a možností, aby tato jednota zajala pravé dobro. Milovat málo, nahodile, naslepo, neb milovat celý život, a vyčerpávajícím způsobem, co vystačí na okamžik, jest zločinem na právu srdce lidského k čistému a opravdovému štěstí.

Křesťan měl by živiti své srdce a zapalovati svou mysl sladkým ohněm lásky nejčistší, jedině postačující, lásky k Bohu. Kdyby láskou k Bohu spouštěl křesťan okov své duše do štěstí a dobra, musily by z něho téci zdroje tryskající do života věčného.

Máš takovou živou lásku ? Přímo: čerpáš z Boha, nebo z vod kalných ? Co získáš ve svých vodách, víš. Sebe, malého, slabého. Nepříjemně zadržující o stěny světa, o kameny obtíží bude tvé čerpání mimo Boha.

Zalkneš se žízní, vyschne ti srdce bez jeho živé vody. Ve svém vlastním zájmu musíš spustiti do Boha okov svého srdce. Musíš uznati, že ze sebe máš jen bahno. Víš dobře, kolikrát jsi klesl, když jsi na sebe spoléhal. Zakusil jsi, jak tě brzo vše unaví, jak jsi co nejdříve znuđen sám sebou. A to jsi kolikrát ještě myslil, že miluješ Boha, žeš jeho věrným služebníkem a zatím jsi chodil kolem jako cizinec.

Abys unikl všednosti, musíš uniknouti prostřednosti, musíš uniknouti vlažnosti. Tvá láska k Bohu musí se vystupňovati, jak jen to jest možné.

Kdo chce být přetvořen, svléci ze sebe svou ubohost a bídu, musí vyjiti ze sebe, musí se povznést nad vlastní slabost, sobě ponechanou přirozenost. Nutno vyjiti ze sebe.

O extasi, vytržení, vyžití lásky ze sebe mluví sv. Tomáš při této příležitosti. Upřímné žití, hluboké přátelství dává nám zapomínati na sebe a zcela se vrhá do náručí toho, jemuž platí naše láska.

Nemožno zůstat v sobě pro člověka. Sv. Tomáš praví o osamocení člověka děsné slovo: „Homo solitarius aut bestia est aut angelus.“ Osamocení člověk jest buď andělem nebo zvířetem. Kdo by chtěl zůstat sám, jen ze sebe čerpat a stále do sebe zase se vraceti, kdo by chtěl celý svět zaujmouti a kolem sebe jej soustřediti, vyčerpá by se, unavil, vyprázdnil anebo by si nevěděl nakonec rady se vším, co si pozval do duše.

Spojení, přátelství zvedne, obohatí, spojení s Životem dá, rozhojní život.

Přítel pak, aby byl dokonale spjat s přítelem, musí vyjiti ze sebe, musí se takřka ponořiti do svého přítele. Jinak půjdou kolem sebe, vedle sebe jako dva, kteří si nerozumí.

Zamilovali jsme si přítele. Našli jsme v něm velké dobro, vznešenou krásu. Chce nám otevřít své srdce, chce se k nám rozletět svou duší. Jest jen třeba vyjiti ze sebe, opustiti své zažluklé, v začarovaném, uzavřeném kruhu se točící sobectví...

Zamilovali jsme si Boha. Našli jsme v něm dobro největší, krásu samu. Musíme pak vzdáti se jaksí sebe, zapomenouti na sebe, opakuji: vyjiti ze sebe. Musí nás schvátiti vytržení lásky. Nemyslím tu extasi, která je darem darmo daným některým mystikům, jako průvodní zjev. Nikdy mi nenapadlo vychovávat „mystiky“ a volati lidi tam, kde volá jedině Bůh některé své duše, aby zvláštními dary strhli ostatní a osvětili, vyzdobili církev. Vytržení lásky běru ve smyslu jeho běžného významu, jak jej podává sv. Tomáš. (i. II. q. 28. art. 3.)

Bůh — nejvyšší — vše — ! Jak nenapnouti mysl k němu, jako tětívu, a vyslati za ním své srdce — střelu ohnivou, šílicí láskou k předmětu jedině celého milování hodnému.

Zvednout za ním svou mysl! Aby náš duch stále za ním se nesl. Musíme tak si zpřítomnit Boha, abychom žili stále pod žářem myšlenky na něho. Necht' nás stále provází Bůh. Denní práce a starosti posvětime jím. Víme, že vše směřuje k vyplnění jeho plánů, že nic, ani ti, kteří se Bohu rouhají a proti němu pracují, že se nemohou vyrvati z této nutnosti plniti vůli Boží pro vše a pro všechno. Boha budeme hledati v nejprostším svém konání.

Krásy pořádku, jenž jest i v zdánlivém neladu a rozvratu, světa, ctností, necht' se nám jeví jako stopy Boží. Pak budeme se Bohu klaněti ve všem stvoření.

Kéž nám nestačí „odbyti“ at' v pravém či přeneseném smyslu několik obvyklých modliteb! Co se přes den a za celý život namyslíme na sebe. Naše zájmy, práce, povolání, bolesti, radosti, zdraví si vyžaduje tolik času. Myslíme na sebe a své celé dny. Tu právě třeba přiložiti ruku k posvěcení a zdokonalení sebe. Mysleme více na Boha než na sebe, to jest, vyjděme ze sebe, ze svých zájmů! Přítel myslí často na přítele. Jest u vytržení nad jeho dobrými vlastnostmi. A Bůh jest přítel nejlepší a dokonalost a svatost sama. Oč plodnější než stálé pitvání sebe a věčné hořekování nad vlastní nedokonalostí bylo by nechati sebe a ponořiti se do vlastností, dokonalostí Božích! Není jinak možno pak, než, že nás uchvátí. Svatost Boží bude nám očištnou koupelí. Když jej lépe poznáme, vroucněji si ho zamilujeme.

Bude nám posilou svatost Boží, když procítíme, jak v dobrých rukou jsme!

Bůh jest vlastním prostředím křesťana, určeného k patření na Boha. Ostatní poznání jsou marnosti bez poznání Božího, jsou trýzní, běrou čas, sílu a schopnosti a dávají tak málo, když neposkvrňují a nestrhují dolů.

Zvolme si po příkladě svátých Boha za své vytoužené místočko, za svůj útulek, kam se budeme stále a stále vraceti a uchylovati. Když takto zakotvíme v Bohu, snadno budeme stále vnitřně obcovati s Bohem. Toto přemítání, nošení se myslí do Boha jest prvním krokem k vyjiti ze sebe: Primam extasim pacit amor dispositivae per meditationem, nam intensa meditatio unius abstrahit ab aliis (i. 2. q. 29. art. 3): „Láska připravuje počátek vytržení rozjímáním, neb úsilné rozjímání jednoho odvádí od ostatního!“

Když mysl bude okoušeti Boha, když naň bude více mysliti než na sebe a jiné věci, potáhne za sebou vůli. Pak to již vůli bude snadnější nehledati v sobě a v jiných věcech pro sebe, když nalezne svého Boha, nad něhož nikde lepšího nemůže najiti.

Když poznáme, že vše na světě jest lejnem, jak praví sv. Pavel, jen po jednom touží, jako týž sv. apoštol: Býti roztržen a být již s Kristem!

Proto snažme se nenáviděti přímo vše, co nás vrací a stahuje ke hříchu, k zemi! Chtíti něco jiného znamená: vraceti se k malichernostem, ke stínům, k věcem, jež nedovedou oblažiti.

Abychom vyšli ze sebe, třeba vyjiti ze samolásky, jež se křečovitě drží své vlastní vůle. Víte, co je nejlepší? Ukřižovati tuto vůli na kříž, jež ona zasadila na Kalvarii. Křesťan chtějící dojiti k Bohu, přiková na Kristův kříž lásky k Otci své sobectví. Nebude hledati především sebe, nýbrž vůli Otce, jenž jest v nebesích.

Jest to boj úporný, strašný tím, že pro slabost lidského zraku, jenž jest stále pokoušen dívati se na vše přirozeně, nevidíme postupu, že se jedná o houževnatý boj na jednom zdánlivě místě po celý život.

Ale láska vycházející ze sebe nebojuje jen s nepřáteli ! Jednou rukou bojuje a druhou staví na svém srdci Chrám Božích ctností. Také trpělivě, pomalu, kámen za kamenem! Nadšený učedník Kristův nespokojí se s varováním se těžkého hříchu. Ví, že každá, nejmenší urážka Boha jest krvavým nevděkem a velkým zločinem. Právě proto, že jsme tak málo pochopili Boha a jeho lásku, proto pijeme hříchy, jež nazýváme lehkými, jako vodu.

Duše milující chce přijíti až ke dnu Božích hlubin, chce úplně spočinouti na Srdci Božím. Proto se vynasnaž, aby se nemusil tento Bůh s někým děliti o to lidské srdce!

Bůh dává nám radosti, zdraví, prostředky, přátele, ale vše proto, aby nás to snáze k němu přivedlo. Proto nesmíme ani k těmto věcem přilnouti. Nežádá Bůh ode všech, aby se zřekli ve skutečnosti rodiny, vůle a majetku.

Ale jisto je, že kdo se stane otrokem těchto tří darů, že se zvolna ale jistě odcizuje Bohu a že o nějakém hlubším přátelství není řeči.

Ode všech žádá Bůh vnitřní oproštění od všeho. Všichni musí býti připraveni vrátiti Pánu dary, jež nám svěřil, abychom jimi hospodařili.

Proto křesťan si uvědomí, co jest Bůh a co jest vše ostatní a osvobodí svého ducha od onoho ostatního. Ve svém smýšlení a hlavně, ve svém jednání.

Jen ten, kdo ničeho nemá, kdo se všeho zřekl a všechno Bohu dal, jest zralý pro něho, u toho pak Bůh neváhá utrhnouti květ duše a přesaditi do zahrady svého Srdce.

Pane, dej, abychom vyšli ze sebe, dozráli pro Tebe a teprve v Tobě našli sebe a ostatní!

P. Silvestr M. Braitto O. P.

NEROZLUČNÍ

Okusiti blaha přátelství jest okusiti mučivosti obav rozloučení. Lidské přátelství je křehká věc, přátelství s Bohem však se zdá věcí mnohem křehčí, jež se děsivě snáze rozbije, nežli přátelství lidské. Nezdá se to pouze, je to skutečnost; protože přátelství Boží je věc a záležitost nekonečně drahocennější a jemnější, nežli nejhlubší a nejpevnější svazek dvou lidských duší. Proto je si třeba dobře uvědomiti správnou nauku o této nerozlučnosti přátelství s Bohem. Čím více známe jeho něžnou křehkost, čím více se o ně bojíme, tím se stává pevnějším.

Duši přemýšlející o nerozlučnosti zajímá s určitým nepokojem trojice otázek: zajistím si Přátelství tak, aby se nikdy nepřerušilo ? Zajistím si jeho vzrůst, aby neochabovalo ? Zajistím si setrvání v lásce až do posledního dechu ?

Skutečnou nerozlučnost Přátelství by nám mohl zajistiti buď Boží slib, že nedopustí nikdy trvalého odloučení duší, které jednou s ním byly přátelsky spojeny; mohly by nám to zajistiti naše zásluhy, že v Přátelství nabytými zásluhami bychom měli u Boha právo, že by své bývalé přátele musel vynésti z propasti hříchu na své srdce. Slibu Božího nemáme, naše zásluhy nemohou nám takové nerozlučnosti zajistiti. Kdyby toto druhé bylo možné, bylo by možné takto mluvit, vlastně takto se rouhati: „Jsem duše s Tebou, Bože, přátelstvím spojená. Víím, že mi za to dáš věčný život. Ale jestliže jednoho dne se mi zachce zraditi tvou lásku a jednati s Tebou jako s nepřítelem, pro mé nynější zásluhy budeš Ty povinen při- vésti mne zpět a dáti mi celé své přátelství.“ Bylo by to rouhání. Ale — což nejsou křesťané, kteří v koutečku srdce tak smýšlejí? Kteří nemohou přijíti na chuť úpěnlivé prosbě ‚Nedopust, aby se má duše kdy od Tebe odloučila‘ ?

Křehkost jemné drahocennosti má Přátelství. Proto nemůžeme spoléhati, proto můžeme jen celou duší denně prositi. ‚Nedopust...‘ proto musíme usilovně konati skutky Přátelství.

Je-li vůbec záruka zajištění Přátelství, jen tato práce ji svým způsobem dává. Samo přátelství ji ukládá svým nejhlubším zákonem. Ten zákon velí stálý vzrůst, a jakmile přátelství přestane růsti, upadá; dokud roste, je zajištěno jeho trvání. Přeneseme tuto myšlenku na poměr člověka k Bohu a vidíme, jaká radostná naděje se tu usmívá. Přátelství s Bohem jest jediné přátelství, jež může růsti doslova bez mezí. Bůh není nikdy milován tolik, kolik může býti milován a kolik zasluhuje. Kdyby srdce hořelo celé plamenem lásky, ještě je možno více, protože Bůh má moc srdce lidské rozšiřovati.

Duch svátý zanítil v srdci našem oheň lásky. Láska nesnese nečinnosti, velí skutky, úkony Přátelství. S námi skutky konajícími pracuje Přítel, pomáhá nám výše. Jinými slovy: jako si můžeme zasloužiti život věčný, tak si můžeme zasloužiti rozmnožování, zvětšování své přátelské lásky k Bohu.

„Zůstávejte v lásce ke mně“ — „kdo zůstává ve mně, v tom zůstávám i já“. To ujištění samého Přitele je potvrzením nauky, že Přátelství pracující skutky přátelství má v této práci jedinou za obvyklých okolností možnou záruku trvání přátelství, tedy nerozlučnosti.

Není však tento postup jakýmsi samočinným mechanismem. Svatý Tomáš (II.—II. 114, 8 ad 3) učí: „Každým dobrým skutkem si člověk zasluhuje rozmnožení milosti, jakož i vyvrcholení milosti, totiž věčný život. Ale jako se věčný život nedává hned, nýbrž v určenou dobu, tak také milost nestává se větší hned, nýbrž v určitou dobu, až totiž člověk bude dostatečně připraven na větší milost.“ Místo „milost“ řekněme „láska“ a vidíme, jaký význam i jaký účinek mají skutky přátelství, totiž dobré skutky křesťanských ctností. Živí duši, znenáhla ji sílíce, aby, nabyvši větší síly touto výživou, mohla postupně konati skutky větší lásky, větší skutky přátelství — jež ovšem vyrostly z lásky zatím vyspěvši na vyšší stupeň.

Tím se nám jasně osvětluje význam dobrých skutků v katolické nauce, z toho rozumíme boji o nutnost dobrých skutků proti naukám reformace. Jsou organickým udržováním člověka u Boha, jimi roste, dospívá dítko Boží, jsou zárukou nerozlučitelnosti přátelství s Bohem. Proto nejvíce lásky znamená nejvíce činnosti.

Ještě jiný poklad je obsažen v nauce o záruce ne- rozlučitelnosti Přátelství. Odpověď na nejtěžší a nejpálčivější otázky, proč, přes všechnu svou nejlepší vůli žiti křesťansky spravedlivě, člověk trpí, strádá ? Proto, aby rostlo Přátelství. Neboť nejúrodnější vláhou přátelství jsou slzy, nejkratší cestou do nejhlubších intimností přátelství jsou propasti bolesti. Takový je smysl hesla svátých „buď trpěti, nebo umřítí“; rozuměli mu tak: „buď milovati, nebo raději nežítí“.

Čím hojnější a krásnější je taková práce na utužení přátelství s Bohem, tím lépe je zaručena jeho nerozlučnost. A přece nemůžeme to říci bez omezení. Přátelství s Bohem není mechanismus, je křehká drahocennost. Přes všechnu zdánlivou bezpečnou jistotu o nerozlučnosti Přátelství, když duše horlivě koná skutky přátelství, zůstává přece otázkou bez odpovědi ona třetí otázka, na začátku napsaná: vytrvám až do posledního dechu, aby poslední dech života byl zvoláním lásky ?

Sebedelší a sebekrásnější život v přátelství nedává záruky smrti v přátelství. Že smíme být přáteli Boha, je z největších darů Božího čirého zalíbení, jeho čiré vůle. Zdá se nám, jako by tu chtěl Bůh až do konce našeho života požívat největší a nejhlubší radosti přátelství, že se milovaný milovanému i po letech oddává s tímže svobodným vznětem vůle, jako v prvním začátku, že necítí pouta, nýbrž dokonale svobodnou lásku, jež zůstává u milovaného, jako by se stále oň ucházela. Proto nedal záruku smrti v Přátelství.

Snad nás to někdy zaráží. Proč? Protože cítíme svou slabost, nebo někdy též sklon k uvolnění Přátelství. A právě tento pocit ukazuje nutnost, aby tato třetí otázka zůstala otázkou. Bůh mezi svými přáteli nechce mít nikoho z donucení, upoutaného jen jakousi nutností. Chce mít vybrané duše, uvědoměle, svobodným vznětem srdce oddané, prosící o lásku a přátelství až na konec pozemského života. A chce, aby na prahu věčnosti stanuly s touto prosbou: Pane, nesu ti lásku a prosím o dovolení milovati tebe na věky. Jen poněkud se vžiti do takového obrazu postačí, bychom děkovali Bohu, ženám nezaručil smrt v přátelství. Tím více si vážíme ceny Přátelství, tím jsme na ně opatrnější, čím je křehčí.

Co je tu napsáno o nerozlučných, je všechno psáno pod dojmem křehké něžnosti přátelství duše s Bohem a chce ten dojem také způsobiti a upevniti. Apoštol Pavel, jenž tak hluboce chápal a cítil tuto křehkou něžnost Přátelství, psal Filippským křesťanům: „Proto, miláckové moji, pracujte s bázní a třesením o své spáse“ (2, 12); proto jinde o křesťanském životě užil obrazu opatrného nesení křehké nádoby, v níž je drahocenný obsah (2 Kor. 4,7). Neboť význačným rysem opravdového křesťana je něžná pozornost, jemná opatrnost, obezřelé pozorování na všechny strany, aby někde neutrpělo škodu Přátelství. A právě ti nejněžněji opatrní jsou nejsilnější a nejsmělejší, neboť jim svítí nebeská moudrost a jest jim po ruce nadzemská síla, plynoucí z ošetřovaného Přátelství. Něha patří k základním vlastnostem Stvořitele a Pořadatele, něha lidské duše je nejlepší zárukou nerozlučnosti Přátelství se Stvořitelem.

P. Em. Soukup O. P.

PŘEKÁŽKY SLOVA BOŽÍHO V NAŠÍ DOBĚ

Je zajímavé sledovati, jak vše vokol stává se Spasiteli symbolem Božích myšlenek: vinice, zběhlá ovce, světlo, hostina, sůl, perla, zem, koukol. Brával ke svým řečem obrazy z prostředí posluchačů. Co on a jeho lidé kolem viděli, slyšeli, ba i myšlenky, jež právě jimi hýbaly (Jan 7, 37), vše se stává zrcadlem tajemství Božích. Dle všeho, bylo to nedaleko Kafarnauma, hleděli všichni na pole, a přes to pole se ubíral odměřeně rolník a sel zrnka do brázd. Pán, uzřev to, počal: „Vyšel rozsévač, aby naseł dobrého semene... „ Pro nás lidi ve městech 20. století poslouchá se to jako pohádka, zatím co kolem hučí auta a praští brzdy elektrických drah. Jsme vskutku postaveni do tak nevykoupěného, technikou znesvěceného světa, že nemá obrazu pro slovo Boží?

Podobno je království nebeské všem, kteří přinášejí krvavé oběti, jen aby postavili a vypravili důstojně Boží dům. Na stavbu kostela, na jeho opravu, na nové zvony přispěl leckdo i „z protivného tábora“. A když bylo svěcení, sešlo se jich náramně mnoho, aby se podívali, pochválili a — odešli. Ach, má dnes toho dnešní svět tolik na srdci a starosti, tu nový výpravní film, nový tanec, operetní novotu, plesové šaty, frisure, a každý roh ulice, každý plakátový sloup, každá výkladní skříň se šperky, keramikou, romány, látkami, podává toho takou spoustu, že pomalu lidé hledí na vše očima, jež se ničemu nediví, a z ničeho dlouho neradují. Den vyplněn. Na večer pak se plní divadla, pracují horečně promítači; obrazy na ostrém transparentu jsou až děsně skutečné; z temna hlediště upírají lidé zrak na živé plátno, a odcházejí s temnými, hnusnými pocity do hluku ulic, by udělali místo druhým. Když pak je vede cesta podle kostela, připadá jim tak neosvětlen, chladný, cizí srdci.

Jak sežírám tuto atmosféru klidné myšlenky nadpřirozená z duše. Aniž se obrátíme nadáme, nadpřirozené působí na nás slaběji, až posléz dospíváme v ony konce, že se bez Boha a věčnosti obejdeme. Pozemskost společnosti a večery v kavárnách, divadlech, kabaretech, pohlcují nás docela. Mnohovědné skříň výkladní nutí k ukvapené vševědoucečnosti a povýšenosti vůči věcem víry. Stero dojmů se střídajících otupí a zpovrchní člověka, že jeho pohled nepronikne až k podstatě, do věčnosti, nedostav se za elektrické světlo a tramvaj. Nesvítl žádný cíl, jenž by dal životu směr; i vůle

zůstává na povrchu. Vydán vždy novým vnějším dojmem na pospas, zvyká si člověk dělati sám dojem, než dále ho nevábí nic. Nerad se proto ponořuje do hloubky.

Tu vězí hlavní příčina nehorázné nevědomosti a nesoudnosti lidí, co se týká věcí náboženských, ať již se přetřásají v novinách či parlamentních debatách, nevědomost, jež dává přesto takou jistotu na odiv, že vás to až zamrazí. V obrazu pak ušlapané cesty tají se představa, že život, zakotvený jen na zemi, ztrácí časem svůj zdravý úsudek svého jednání. Tak je možno, že kdo přijde za 10, 20 let ke zpovědi a v ní neví ale vskutku žádný hřích, z něhož by se měl vinit. Kultura země ho zvolna tak oslepila, že nepoznává své vlastní slepoty... „Zrna padla vedle cesty, a byla pošlapána, a ptáci... zezobali je.“ (Luk 8, 5.)

2. „Jiné padlo na skálu, a vzešedši uschlo, poněvadž nemělo vláhy.“ Skála, špatná to půda pro zrno; ne- dostává-li se nad to vláhy, musí i to nejlepší zrno uhynouti. Rozumí se tím povrchní, u nichž „prsti“ na palec. Takoví prolévají slzy při prvním sv. přijímání svých dětí, bývají hluboce pohnuti při oddávkách v kostele, u hrobu pak hořem by uschli. Již odpoledne však je potkáš v sadech, aneb uvidíš u svatebního veselí a ustrneš nad jejich řečmi. To jsou ti dobráčci, již přijmou slovo s radostí; „ale nemají kořene; na čas věří a v čas pokušení odpadnou. (Luk. 8,13.) Kdyby nebylo těch pokušení. Kolik je ho po městech. Proč tam vše utíká. Temno je láká. Doma žili pod dozorem sousedské kontroly; v městě se lehce ztratí, zůstávajíce sami se svou bídou, umírajíce osaměle. Doma nešlo tak hladce vybočiti z kolejí; v městě sahá ostražitost ženy jen po nejbližší roh ulice. Na sta rohů staví město sta pokušení, vábíc sterými slavnostmi; při tom halí život do anonymity. Tu nutno přemoci neřest z vlastní síly; chce-li kdo do kostela, jde z vlastního popudu, ne snad k vůli nastávající tchyni. V městech stávají se dále zlé společnosti ohniskem, syndikátem, propagandou. Veškerá nízkost města je propagatorská, stavíc se na všechny rohy se svými spisy, získávajíc pro věci, jež se doma nesměly ani vysloviti. Doma přemohli vše zdravým instinktem. V městech obklíčí je debata, usilujíc všemožně o ně. Zanedbává-li se nad to modlitba, nehledá-li se náboženské osvěžení ve chrámě, musí vše zajiti.

Než probůh, kolik z těch dnešních chodí dosud do chrámu? Dělník je ochoten obětovati večery oddechu peníze své straně v polit. místnostech; ale do kostela má daleko, jako by musel přeplavati moře. Bohatí (Sonnenschein: Notizen I. 27.) a vzdělání tam teprve se neukáží; prý se špatně káže ve chrámě. Takoví zpravidla byli na posledním kázání před lety. A i kdyby měli pravdu, nemají omluvy, jsouce na omylu. Vlastní bohoslužba není kázání, nýbrž sebranosti, modlitba, klanění, oběť, odevzdání. Na kolenou mluvit k Bohu, s rozpjatýma rukama. V písni a světlech svíček vznést se k němu. Přes oblouky gotické stavěti k němu mosty. Osloviti ho „otče“ a cítiti se jako jeho dítě a vlastnictví. To je bohoslužba. Kázání je jen jejím okrajem. On sám je pravým Světlem, a bohoslužba je ponoření do toho jasu a blízkosti. Toto podstatné je ve všech kostelích. Všude třpytný kalich, rozevřená kniha. Všude konfiteor, „chvalozpěv“, sanctus. Všude tajemství vtělení, všude věčné světlo. Nejdeš do chrámu jen k vůli kázání, nýbrž chceš do záře věčné lampy, k podstatě euchar. oběti, jdeš se modliti. Kázání má tě připravit; jak odpovědný to úkol; běda, kdo může dáti a nedá; běda nedbale připravenému; běda, neshoduj í-li se skutky s pronášeným slovem. Přes to ale nejdeš kvůli knězi do chrámu, nýbrž kvůli Bohu. Pohleď na oltář. Červené světlo hoří v zavěšené lampě. Tak vzplaň i duše tvá k Bohu.

3. „Jiné padlo mezi trní a trní spoluzrostlé udusilo je. „Trním se rozumí tu starosti tohoto světa, klam bohatství a rozkoše života. (Marek 4, 19.) Kristus jde dnes ulicemi a volá: „Pojďte všichni ke mně“, a lidé sotva vzhlednou. Každý vyvolavač novin udělá větší dojem. Jde do parlamentu a hlásí se o slovo, než tam nelibě nesou všeliké rušení. Stávkující proudí sem a tam, nezaměstnanci chodí po žebrotě, pracovní sdružení propočítávají mzdy, úřednické komise platové stupnice, bez bytu stopují inseráty. Pán by jim rád řekl pár slov, než odbudou ho surově: „Nech nás na pokoji, máme jiné starosti.“ I míří do paláců, vchází do salonů, než i tam ho vypudí. Chce do sálu tanečních, redutních místností, když tě právě nemocní potřebují lékaře (Marek 2, 17), než tam ho teprve nepřipustí. Tam znají jiné tázavé oči, než jakými jsou oči Jeho.

Kdo svět zná, ten se tomu ani nediví. Představte si, že slovo Boží prikazuje bohatci, aby ze všeho, co má, dával chudým. Dále mu hlásá, že vše je pomíjející a že ze statků svých musí vydati Bohu počet. To raději udusí v sobě slovo Boží. Stejně se nesnesou na déle prostopášnosti života s bohoslužbou. Ani věčné starání, svírané pohanskou úzkostí, nepřije slovu Božímu. Bohužel, že naše města stávají se víc a více prázdnými Boha. Dnes třeba loktů. „Bohu poruč“

se málo vyplácí; kdo se nehýbe, toho pohltí nevraživé město. „S poctivostí nejdál dojdeš.“ K smíchu; bylo to viděti za inflace peněžní. „Zbohatlictví prý se vymstí.“ A přece na každém rohu viděti úspěch bez-ohlednosti. Samy kostely novější nejsou uprostřed, nýbrž stojí v řadě domů na pokraji; šedé moře zdí je hravě shtne, přeřve, evangelium se vůbec nedostane do domů nekonečných řad.

Svět prý potřebuje kapitány průmyslu, stavěče letadel, bankéře. Svět však není pouhým hospodářstvím. Jestliže jsme dokázali, že za 10 hodin jsme v „New-Yorku“, tož zůstanou tím vlastní problémy nedotčeny a nerozřešeny, jako době poštovních povozů, aneb době pyramid. Jsou věci, jež se nedají rozřešiti tempem. Ovšem, že má to smysl, jde-li lidstvo kupředu. Každá generace má své poslání, svou povinnost. Není správně soustředit se do 15. století, když tě Bůh chce míti ve 20. století. Tu konej svou povinnost.

Svět potřebuje právníků, lékařů, umělců, ale i kněží. To je, lidí, jímž je dbáti, aby duše žízni nespřáhly. Jejich místo je tam, kde jiní nechtějí státi, kde duše bdí bídou, oči rozevřeny pro samé slzy, kde veliké chvění, chvat a únava srdcí. Knězem býti je tolik, jako státi uprostřed světla, bohatství a radostí, a přece je ne-viděti; zasněn státi, býti srdcem jinde. Všechny vy-žilce a krtky světa vraceti vždy znovu pravému obsahu života. Okna, jež tak rádi zavrou, vždy znovu rozrážeti, jejich dveře, jež tak rádi zamykají, vyraziti, jejich ploty, jimiž se chrání, strhnouti. Je kněží třeba? Když veliké věci leží na skladě u obchodníků a drobnůstky plní příbytky lidí? Což neslyšíš v hluku aut, tónech koncertů, v lomozném ruchu silnic, ve štvanicí vozů, lidí, hlasů, v babylonské směsi, Kristův pláč nad tou haldou? Rozbijte měst složení; prokvaste je; ovroubete novým životem.

4. „A jiné padlo v zemi dobrou, a když vzešlo, vydalo užitek stonásobný.“ Těm posledním, když slovo Boží slyší a v srdci uchovají, patří palma blaženosti. „Kdož slovo Boží slyší.“ Ach jak je to zatěžko při tom lomozu v městech, kol tolika výkladních skříní, při stech zábav, přednášek, sportovních, zpěvackých slavnostech, odbývajících se již ráno současně, vůbec do kostela se dostat, a při kousavé, víře nepřátelské mentalitě sousedů se vůbec do kostela odhodlati. A přece snad žádná doba nepotřebovala tolik pravidelně vracejícího se klidu a zpamatování jako naše, a žádné místo nemá toho pravidelného ticha tak zapotřebí jako naše města.

„A v srdci dobrém a výborném uchovají.“ To je ještě hůře. Uprostřed v denně střídavém hluku nezapomněti na věčnost, ve zesvětštělé době zachovati si slovo Boží nezkažené, ve světě žíti a v jiném býti, všemi věcmi vládnouti jako nic nemající (II. Kor. 6, g).

„A přinášejí užitek.“ To je to nejtěžší. Býti dobrým, kde špatnost se má a stává samozřejmostí a ode dne ke dni drzeji vystupuje, býti svátým, kde každý pohled a každý krok může býti mravním nebezpečím. Ve světě tom býti nadto hlasatelem dobra, hlasem Božím, kde sbor toho světa, půl našeho srdce s ním, fortissimo pěje hymnus na pozemské bytí. A přece musí každý z nás to, co přijal na lásce a poznání v tiché svatyni, hlásati přes střechy (Mat. 10, 27). Ať to vědí „pohané“, že nejvyšší ve světě je Bůh.

Než Kristus dodal: Přinášejí užitek v trpělivosti. Málem bychom to slovo přehlédli. A je v něm tolik lásky a porozumění. Jsme nervosní. Co chceme, musí se hned zdařiti. Nám vjelo tempo letadel a filmových snímků do údů. Těm lidem mluvíti o trpělivosti zdá se nmoderním, a přece jak moderním je to slovo. Musíme si vypůjčiti něco z věčnosti a ticha Božího, naše duše musí přijati z klidu a trpělivosti Páně. I naše předsevzetí, jež musí počítati s tolika překážkami, potřebují právě trpělivosti s námi a s naším okolím. V trpělivosti uchováme své duše i v tomto světě pro věčnost a pro Boha.

Vincec Kramoliš

ŽIVOT NA ONOM SVĚTĚ

Co se stane s námi po smrti, až tělo, odevzdané rozkladu v hrobě, dozná zánik všech přirozených sil a rozpadne se v prach? Člověk zamítá myšlenku naprostého zániku. Je si vědom své osobnosti, cítí jakoby instinktem, že smrt je pro něho jen přechodem; víra v posmrtný život je jednohlasná u starověkých národů. Než jaký je tento život? V čem

spočívá ? Zde lidská myšlenka vážně a zůstává nejistá. A i dnes, vyjma duše, jež osvěcuje víra, kolik duchů tápe v mnohých domněnkách, nevracejí-li se prostě k staré nauce o stěhování duší.

Víra vrhá na tento bolestný problém paprsek světla. Ujišťuje nás předně s naprostou jistotou o nesmrtelnosti duše a tím posiluje důkazy, jež se snaží podati lidský rozum. Není člověk bytost, mající docela duchové schopnosti, rozum a vůli? Ovšem, slabá a větrem se klátící třtina, pohlížíme-li na jeho tělesnou a smyslovou podstatu, podrobená všem změnám bytostí, jež ovládají hrubé síly hmoty, ale třtina myslící, jež se pozvedá myšlenkou nad hmotný svět, jež ovládá a upoutává ve svou službu; třtina, jejíž inteligence dovede odhalovati zákony pořádající vesmír a uvažovati o řádu, jež uskutečňují; třtina konečně, jejíž pohled proniká duchovní hodnoty, kde poznání ctnosti a spravedlnosti, práva a povinnosti, ideálu a mravní ctnosti přesahuje vše ostatní, kde vzniká a se vnucuje myšlenka existence Boží, Stvořitele a pána všech věcí, jemuž se člověk podobá rozumem a k němuž spěje všemi neukojitelnými tužbami milujícího srdce.

Proto člověk, povýšen svým životem nesmírně nad hmotný svět, nemůže býti na něm závislý — a zánik jeho tělesného vnějšku, nemůže způsobit, aby zanikl v něm život ducha. Duše lidská je tedy nesmrtelná.

Než je samozřejmé, že život na onom světě se velmi liší od života, který duše vede zde na zemi, kde je sdružena a spojena s tělem. V tomto životě duše potřebuje v získání poznatků; prostřednictvím vnějších smyslů se pozvedá k životu ducha a potřebuje k vyjádření svých myšlenek zcela hmotných obrazů, jež pouze vnější smysly mohou vytvořit, odhalující smyslový svět. Prvním a přímým předmětem našeho poznání zde na zemi je hmotný a organický svět. Ostatně nemůžeme se nikdy docela zbaviti obrazu, abychom nazírali na čistou krásu ducha, abychom se radovali ze svrchované velikosti Boží. Ať je jakkoliv vysoké a duchové naše poznání, zůstává přece jen poznáním duše připoutané k tělu, neschopné pozvednout se do krajin čistého světla, po němž může jen toužiti a doufati, že je užítí jednoho dne.

Smrt nás milosrdně osvobozuje od této pozemské slabosti, do níž jsme vrženi od svého narození. Otvírá nám jas duchovního vesmíru, pro nějž je stvořena naše duše, uvádí nás do říší ducha. Ovšem, odcházejíce s tohoto světa na onen, neztrácíme své osobnosti a vzpomínky na minulost. Uchováваме si vzpomínku na činy svého pozemského života, na bytosti, s nimiž jsme žili a jež jsme milovali. Neboť přestává-li činnost smyslové paměti a obrazotvornosti po zániku vlastního orgánu tělesného, zůstává přece paměť rozumová a jejím prostřednictvím se rozpomínáme na svůj život s větší určitostí a přesností než zde na zemi. Viděli jsme minule, že právě tyto vzpomínky pod světlem božského Soudce duší nám vyjevují naši nevinnost nebo hříšnost, zda jsme sloužili s radostí nebo z donucení, dobře či špatně tomu, jenž nás určil pro svou lásku.

Přemítajíce o minulém životě, účastníme se na nesmírném světě nových poznatků, vcházíme ve styk se všemi bytostmi tohoto duchovního vesmíru, s anděly a s Bohem: žijeme opravdu životem novým.

Život duše oddělené od těla možno směle přirovnati k životu andělskému v pravém slova smyslu. Andělé jsou bytosti, jejichž činnost je naprosto neodvislá od hmoty; duše od svého odchodu se světa se účastní na jejich stavu a způsobu života. Jako slunce zde na zemi rozlévá své paprsky na věci a dává nám takto možnost věci poznávat a vidět smysly, tak v onom životě Bůh je sluncem duchů, jež rozlévají na ně své podivuhodné světlo, umožňuje jim rozumovou činnost prostřednictvím ideí, jež jim uděluje. V tomto světle Božím se duše poznává až do hloubi a proniká skrz na skrz. Poznává, že Bůh je principem a původcem jejího nového života, poznává jiné duchy, s nimiž přichází ve styk. Poznává konečně v ideách, jež jí Bůh dává, způsobem více nebo méně jasným věci a události tohoto světa. Obcuje s anděly a přijímá od nich poznatky, jimiž obohacuje svůj intelektuelní život. Zkrátka: účastní se v jasu nebešťanů na veškerém světle, jež se neustále rozlévá na všechny.

Ovšem duše oddělená od těla je svou přirozeností nižší než všichni andělští duchové, její poznání je tedy ze všech nejméně dokonalé. Ale je také jisté, že toto poznání je nesmírně bohatší, hlubší a pronikavější, než jaké můžeme míti zde.

Právě tak, jde-li o vyvolené, blaživé patření zdokonaluje a přivádí k vrcholu jejich život duše. Kdo žil na zemi nadpřirozeným životem milosti, vidí, jak dochází tento život svého ukončení a přichází chvíle, kdy uchopí Boha, aby

jej už nikdy neopustil. Odhaluje tajemství božské Podstaty, je uveden do společnosti tří božských Osob, raduje se z dokonalé a naprosté pravdy. V tomto stavu strhuje blažená duše svou láskou Boha v nevýslovné objetí. Žije v míru a lásce s anděly a s ostatními blaženci, kteří se rovněž radují z vidění Boha. Toť ona nevýslovná společnost nebeského Jerusalema, kde vseje mírem, radostí a nebeským opojením: „Urbs Jerusalem beata, dieta pacis visio. V těchto výšinách odhaluje duše jasně vše, co se jí může zde nějak týkat, neboť žije zde konajíc dobro, šíříc kol sebe božskou a nebeskou lásku: Tato láska ji vrhá k trůnu Božímu, aby prosila za všechny, které milovala a které dále miluje, o jejich zájmy a útrapy se stará, k jejich utrpením má soucit a jimž pomáhá ve všech nesnázích, modlíc se za ně a vnukajíc jim tajemně zbožné rady a myšlenky, jichž potřebují. Smrt u křesťana neláme pouta, jež upevnila láska zde na zemi: „Až vysvobozen z tohoto žaláře, psal sv. Paulin z Noly Ansonovi, vzlétnu se země, ať mě usadí společný Otec v kterékoli krajině, budu tě pamětliv v duši. Smrt, jež mě oddělí od těla, neoddelí mne od tebe, neboť duše, která mocí svého nebeského původu přežije naše tělo, musí nutně zachovati své city a smýšlení jako svůj život. Musí žiti a nikdy nezapomínati.“ (Poema XI.) A sv. Bernard píše: „Šíře nebes nezúžuje, nýbrž rozšiřuje srdce... nezúžuje city, nýbrž je rozpíná. Ve světle Božím se dovídáme o věcech, o nichž nevíme, a nezapomínáme to, co víme.“ (In natali S. Victoris, s. 2.)

Pouze zavržení budou zbaveni za trest útěch a radostí. Pohrdli láskou Boží a proto nepoznají rozpětí duše v poznání a v lásce. Ovšem jejich duše bude žíti životem rozumovým, společným všem duchům, ale proto, aby poznali svou hanbu a bídu, proto, aby byli vřaděni do společnosti duchů zlých, do jejich nenávisti, žárlivosti, zloby, aby věčně cítili neusmiřitelnou tíhu Boží spravedlivosti. Tento život ducha přinese duši neštěstí a věčná muka.

Co se týče duší v očistci, čas utrpení jim neodejme užívání rozumových schopností. Podrobeny Bohu, plny odevzdanosti vůči trestu, jež přijímají v lásce, touží celou silou této lásky po svém Stvořiteli. Poznávají se a milují se navzájem a bez pochyby, dovolí-li jim Bůh, vědí také, co se děje na zemi. Ale zbaveny oblažující radosti trpí v očekávání, až vyprší doba trestu. Během tohoto očekávání nepoznají jas nebeského Jerusalema, život v božském světle. Jejich láska k Bohu je pro ně příčinou utrpení. Očisťují se v této žhavé výhni božské lásky až do dne, kdy budou bez poskvrny a vrásky hodny objeviti se před tváří Nejvyššího.

To je život duší na onom světě, život, jenž nalezne svou poslední náplň na konci světa, až duše spojeny s tělem, učiní i je účastny na své blaženosti nebo na svých věčných mukách.

H. V. Heris Ord. Praed.

DIES IRAE, . . .

(Sekvence, pravděpodobně od Tomáše de Calano ze XIII. stol.)

Ó, den hněvu, ten den žhavý
spálí svět v rmut popelavý,
Sibyla tak, David praví.

Kniha bude přinesena,
v níž je pravda obsažena,
by z ní země rozsoudena.

Jezu dobrý, vzpomeň sobě
příčinou cest že jsem tobě —
nezatrať mne v oné době.

Jaký strach a děs vše zkruší,
až pak přijde Soudce duší
rozsoudit vše, jak se sluší.

Soudce tedy až si sedne,
co zde v temnu, k světlu zvedne
neuhne nic pomstě bédné.

Hledals mne i přes obtíže —
vykoupils mne mukou kříže —
tato práce spoj nás blíže.

Trouba hrůzně, nenadále
k hrobům zavzní v širé dále,
nutíc všecky před trůn krále.

Ubožák já co mám díti,
obhájce kde sobě vzíti?
Vždyť se hodný bude chvítí.

Přesný soudce v potrestání,
měj nade mnou smilování,
než přijde den súčtování.

Příroda i smrt hned stane,
stvoření až mluvit vstane
na otázky soudcem dané.

Králi hrůzné velebnosti!
Zdarma dáváš blaženosti,
spas mne, zdroji laskavosti.

Sténám hoden odsouzení,
tvář mi hoří z obvinění,
Bože, slyš mé žadonění!

Marii tys hříchu zbavil,
lotru slova těchy pravil,
ve mně tím jsi naděj vstavil.

Nehodný mé prosby právě,
přec však zabraň přelaskavě,
bych byl ohni k věčné stravě.

K ovcím rač mne zařaditi,
od kozlů mne odděliti,

k pravici své postaviti.

Zavrhna ty zlořečené,
k prudkým žárům odsouzené,
dej mne mezi oblažené.

Prosím skloněn přehluboce,
srdce mé jak popel v muce —
konec svůj v tvé skládám ruce.

Přidáno později:

Ó, den onen, plný lkání,
z popela kdy k účtování
člověk s vinou musí vstáti!

Toho nerač, Bože, dáti! —
Pane, dobrý Ježíši,
dej jim klid svůj nejvyšší. —
Amen.

Přeložil Ant. Štemberg.

JAS VE VÝŠINÁCH

Vznešené výše mohutných hor jsou oděny velebností Hospodinovou.

Oko lidské povzneseno k Bohu ve svátém, důvěrném obcování, nabude téže velebné majestátnosti vysokých hor. Moře jasu svítá z upřímného oka pohrouženého v nazírání Boha.

Divil se jistý básník své staré matičce přicházející v neděli ze mše svaté, proč oko její je vždy v neděli plno sváteční vznešenosti? Pochopil to později, když cestoval po výšinách alpských hor. Blížkost Boha odívá vše svým majestátem, plní hladinu duše radostí a slabými skulinami lidských očí prozařuje na venek.

Láskou přebývá Bůh v nás. Láska nás naplňuje milovaným předmětem, naši mysl, naše city. Láska Boží nás plní předmětem nejvznešenějším, nesmírným Dobrem — Bohem. „Kdo přebývá v lásce, přebývá v Bohu a Bůh v něm (I. Jan, hl. 4.). Vzdálenost milovaného předmětu nás rmoutí, přítomnost rozradostňuje. Duše se raduje z přítomnosti Boha. Jsou však lidé zasmušilí, jimž neprosvítá Bůh okem, jejich oči naopak jsou kalné, hustý mrak je zastírá. Nuda, otrávenost je plní jistou zasmušilostí. Neproniká jimi ani svěžest mládí, ani krása dospělosti ani zralost stáří.

Jejich duše se nevznáší ve výšinách vysokých hor, není v blízkosti Boha; daleko od světla je zahalena temnotou, smutkem. Srdce jejich je uzavřeno všemu, právě jako srdce plné radosti je všemu otevřeno. Nadarmo byste čekali, kdy se otevře taková duše a vzlétne do výšin. Nic jí tam nevábí, neboť posvátné výšiny zastírá Boží velebnost a taková duše je daleko od Boha, nemá v něm zalíbení. Hrozný stav duše: Bůh jí nechutná, má k němu odpor. Obestírá ji mlhou duševní hořkost, zasmušilost, působící smutný stav nechuti k Bohu a všemu, co jest Boží.

Takový duševní smutek jest znamením vzdálenosti od Boha, od největšího Dobra, neboť ve spojení s Ním duše plesá radostí. Taková duše ztratila lásku Boží a to mnohými hříchy, neboť jeden hřích ji neoddělí tak velice, že by se rmoutila pomyšlením na svého Boha. Nastala temnota, noc hříchu ji zahalila a proto světlo Boží jí působí zmatek. Zasmušilost, nechť k dobru jsou toho jen přirozenými následky. Praktický život je logickým závěrem duševního stavu. V tom spočívá velké tajemství ohromující tolik myslí: proč neplní křesťané své povinnosti. Nechť k věcem Božím byla způsobena smyslným přesycením.

Jsou různé stupně duševní lenosti, nechuti a omrzelosti. Někdy totiž neumrtvené dosud žádosti těla ztěžují vzlet naší duše do výšin Božích. Omrzelost není ještě takovou, že by odstranila celou žízeň po prameni živé vody, po Bohu. Povinnost takové duše vysvítá z příčiny, proč cítí určitou omrzelost a nechť. Odstraní-li příčinu, uvede-li žádostivost těla do rozumových mezí, zasvitne zase v duši jas Boží, láska se zase zmůže v plamen přinášející radostné teplo.

Vzmohla-li se omrzelost a lenost k duchovním věcem tak dalece, že člověk cítí hrůzu před každou věd upomínající Boha, opovrhne-li přímo vznešeností Boží, utíká-li ode všeho, co by mu mohlo vzbuditi jen myšlenku na Boha, máme tu jisté znamení, praví sv. Tomáš, že tělo si zcela podmanilo ducha.

Hrozná nadvláda otroka nad pánem, nižší části nad vyšší; rozumová vznešenost se octla pošlapána nízkými pudy.

Otupělost ducha pochází nejvíce ze smyslnosti. Člověk nemůže zůstat ve vnitřním smutku, proto buď hledá Boha, pravé, nejvyšší dobro, a nalezne radost, anebo se oddá nízkým rozkoším, aby našel náhradu. Pomalu otravuje své celé nitro, pozbývá jemnosti a citlivosti pro vznešené věci, celá jeho snaha se nese pomalu za rozkoší. Člověk umírá, ač se zdá, že žije. Temnost, otupělost, omrzelost ho zasypávají.

Mezi tímto druhým extrémem a prvním duševní lenosti a nechuti jsou jiné stupínky, na nichž se nalézají mnohé křesťanské duše. Znenáhla se vzdává v potok maličký pramének vnitřní nechuti a smutku pro věci Boží a vede na cestu neřestí, právě proto, že člověk nemůže zůstat sám se svým vnitřním smutkem. Proto se nazývá duchovní lenost hlavním hříchem.

Prostředkem proti duchovní lenosti a omrzelosti pro věci Boží je velká, nadšená láska stravující celou naši bytost, tvořící z ní ustavičnou oběť chvály Hospodinu.

Dr. Metoděj Habáň O. P.

VŠECH SVATÝCH

Na začátku slavnosti Všech svatých dlužno chváliti toho, jenž všechny svaté stvořil.

Nikterak pak nesmíme mysliti, že možno vyloučiti z dnešní slavnosti blaženou Boží Rodičku, svatou vždy Pannu Marii, Stánek Ducha svatého, pannu před porodem, pannu při porodu a po porodu. Ta svým příkladem totiž učila lid Boží pohrdati nádherou světa a prchati před svody smrtelného života, a uctivě pře- chovávat v srdci stydlivost s panenskou vznešeností.

Bylo zcela správné, aby ona, královna všech ctností, byla všem plodem věčné spásy, aby ona, družka andělů, všechny vzdělávala svým příkladem. Proto též nesčíslné množství z obojího pohlaví šlo v jejich stopách a opustilo manželské svazky.

Počátek a Cíl všeho stvoření uspořádal navěky v podivuhodném řádě ke své chvále a slávě a ke cti svého jména a své velebnosti nebeskou říši andělskými duchy. Víme, že jest devět andělský řádů k vyplnění Božích úradků a jeho poslání. Jemné a podivuhodně liší se pokynem všemohoucího Boha Knížata a Mocnosti. Od počátku života na věky již byla určena, sta-novena nebeská říše rozlišením nebeských duchů. Jsme přesvědčeni, draží bratří, že dnešní slavnost jest zasvěcena těmto tak krásným a Bohem milovaným zástupům andělským.

A nejen andělům, nýbrž i všem svatým, kteří byli stvořeni od počátku světa, platí dnešní slavnost. Z nich první byli patriarchové, otcové Proroků a Apoštolů. Byli nalezeni hodni Boha, vznešení věrou, moudří ve skutcích, obnovitelé světa, vynikající spravedlností, velkomyslní v naději, poslušní v příkázáních, hostitelé andělů.

Následuje je výběr Proroků, s nimiž mluvil Bůh a jimž ukázal svá tajemství. Z nich jedni byli posvěceni již v životě své matky, jiní v mladosti, jiní v jinošství a jiní zase ve stáří. Oplývali věrou, nanejvýš zbožní, snaživí a nadáním obdařeni. Byli zkušeni ve cvičení kázně, vytrvalí v rozjímání, nezlomeni strachem smrti. Bičovali tyrany, lkali nad hříchy lidu a vynikali mnohými divy. Jde za nimi sv. Jan Křtitel, jenž byl počat se zvěstování téhož anděla jako Kristus a jenž má prvé místo křestními prvotinami.

Přichází dvanáctero Apoštolů, jež si vyvolila Prozřetelnost ze všech, jež obsahoval svět, ke zřízení základu nové víry a ke vyzdvižení útlého ještě kmene církve, aby se do celého světa roznesl jejich hlas. Ti přilnuli ke Kristu jako ratolest k pravému vinnému kmeni a jejich ovoce na věky trvajících neusychá. Jim pravil Pán: „Vy jste světlo světa“, „Nemůže se ukrýti město postavené na skále“, „Nezapalují svítilny a nekladou ji pod kbelec“ a dále: Nebudu vás již zvatí služebníky, nýbrž přáteli, protože jsem vám oznámil vše, co jsem slyšel od Otce svého.

Apoštolům jest podřízeno vítězné jméno mučedníků, kteří různými způsoby mučení napodobovali Umučení Kristovo. Jiní zahynuli mečem, jiní byli plamenem sežehnuti, jiní ranami biti, jiní kůly probodeni, druzí byli ukřižováni, nebo utopeni v moři, zaživa z kůže sedřeni, jiní byli uvrženi do okovů, někteří jazyka zbaveni, zasypani kameny, trýznění mrazem, mučení hladem, jiní s uťatýma rukama neb jinými údy stali se divadlem andělům i lidem nesouce nazí potupu uprostřed národů pro jméno Boží.

Není cizí tato dnešní slavnost ani kněžím a Učitelům či vyznavačům. Ti zvlažovali srdce věřících nebeskou rosou, aby mohli přinášeti nehynoucí plody dobrých skutků. Postarali se o to, aby rozmnožili úroky svěžené jim hřivny, a to beze lsti, neboť se snažili zašiti dobro, jemuž se naučili svým přesvědčováním, zapřísaháním, káráním. Ruce jejich jsou celé zářivé a ruce plné čistoty, neboť když sloužili přesvatá Tajemství, stále podávali sebe Bohu, jako živou oběť neposkvrněnou zlým činem.

Nezakusili sice meče pronásledovatelů, ale přece pro zásluhy svého života nejsou zbaveni mučednictví.

Ani svaté Panny nejsou vyloučeny ze slavnosti dnešního dne. Odmítly plození dětí, a raději se oddaly Snoubenci, jenž jest v nebesích, svou myslí, jednáním činy. Byly vytrvalé v modlitbách, bdělé v postech, milovaly posvátná bdění, horlivě dávaly almužnu, těšily chudé, šatily nahé, navštěvovaly nemocné, radovaly se z protivenství, trpělivé ve slovech potupy neb pohany zůstávající pokorné, když rostly jejich ctnosti, děkující Bohu, když pozbyly věci časných.

Nuže, bratří, hledejme celou duší ochranu tolika přímluvců, abychom mohli dojiti pro jejich zásluhy touto časnou slavností, již právě konáme, ke slavnosti věčné. Všechny pozemské, časné slavnosti pominou. Vizte, vy, kteří jste účastni těchto slavností, abyste nebyli vyloučeni ze slavností věčných. Vždyť co by prospělo býti na slavnostech lidí, kdybychom měli chyběti na slavnosti Andělů ?

Bl. Rhabanus Maurus.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Pěti kříži, jež koná kněz svátou hostií a slovy, jež ty kříže provázejí (doxologií), končí kněz Kánon. „Skrze něho, a s ním, a v něm je tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha svátého, všechna čest a sláva, po všechny věky věků. Amen.“ Znamení kříže, tak často opakovaná při mešní oběti, znovu připomínají, že skrze kříž, krvavou obětí chtěl Syn Boží zjednati svému Otci v jednotě Ducha svátého dokonalou čest a slávu. Skrze Krista, nejvyššího Prostředníka, s Kristem, jako hlavou velikého tajemného těla církve, v Kristu, jenž nás všechny ve své osobě objímá a uzavírá, můžeme na věky vzdávati Bohu stejnou čest a slávu. V Kristu, s Kristem spojena je církev dokonale schopna vzdávati Bohu na zemi chválu, jeho důstojnou. Kristus a jeho církve se spojují a jedněmi ústy prozpěvují chválu Boží. Když odpovídáme vítězným „Amen“, ztotožňujeme se s Kristem a jeho církví, hlásáme věčnou slávu Boží a zároveň vítězný úspěch jeho milosrdných plánů, jež měl se světem.

Doxologií skončil kněz vlastní modlitbu eucharistickou. Následuje příprava na svaté přijímání.

S obětí bývala spojena obětní hostina. Člověk, smířený s Bohem, přisedal takřka k Božímu stolu a požíval z obětních darů, Bohem přijatých a tím posvěcených. Tak vstupoval jaksí v užší spojení, společenství s Bohem (communio). Také oběť kříže má svoji obětní hostinu. Je to svaté přijímání. Jím se dokonale uskutečňuje společenství člověka s Bohem, neboť Bůh sám se tu dává člověku za pokrm. Proto zvláště latinské slovo communio (tj. společenství, roz. člověka s Bohem) vystihuje podivuhodně přesně to, co se děje na konci mše svaté.

Vhodnou přípravou na svaté přijímání je modlitba Páně, kterou se modlí kněz hned po ukončení Kánonu, v němž vzpomínal na všechna tajemství našeho vykoupení. Proto má Otčenáš na tomto místě své oprávnění. Jeví se nám tu jako modlitba všech vykoupených, jimž prolitá krev Kristova a vylitá milost Ducha svátého dovoluje volati k Bohu sladkým jménem „Otče“. Spasitelný příkaz a Boží ustanovení jim dodávají odvahy. Zvláště čtvrtá prosba Otčenáše o chléb náš vezdejší byla odedávna vykládána o svátostném chlebu, jenž býval v prvních dobách křesťanských skutečně denním pokrmem věřících. Hodným přijímáním těla Páně také skutečně dosáhnou věřící nejúčinněji toho, zač prosili

v prvních třech prosbách Otčenáše, posvěcení Božího jména, upevnění Božího království v duších, síly k radostnému plnění Boží vůle. Ale toho všeho lze dosáhnout jenom hodným přijímáním, a tak po prosbě za tělo Kristovo prosí hned za odpuštění hříchů a vin, vždyť Kristova oběť, jeho vykupitelské dílo, není ničím jiným než velkým odpuštěním. Jestliže nejsvětější Svátost hodně přijali, stává se jim účinným prostředkem proti nebezpečným pokušením a k osvobození od tělesného i duchovního zla.

Jestliže se modlíme Otčenáš tímto způsobem, vztahující jej na Eucharistii a její účinky, je velmi vhodnou přípravou na svaté přijímání, aniž přestával býti shrnutím všech předchozích modliteb.

Po Otčenáši se modlí kněz tzv. embolismus, vložku nebo přídavek, rozvádějící poslední prosbu modlitby Páně. Prosí tou modlitbou za odvrácení všeho zla minulého, přítomného i budoucího, za pokoj, aby si věřící zachovali bezhříšnost a žili v bezpečí beze strachu před vnějším i vnitřním zmatkem a neklidem.

Za této modlitby láme kněz svátou hostii na dvě poloviny, jednu polovinu klade na patěnu, z druhé ulamuje ještě částku, jíž činí tři kříže nad kalichem při slovech „Pax Domini sit semper vobiscum“ — Pokoj Páně budiž vždycky s vámi! A hned nato při modlitbě „Haec commixtio“ pouští tuto částku do kalicha. Lámání má svůj původ v rituálu židovských velikonoč; vyjadřovalo smutek a strádání vyvoleného národa v egyptském zajetí. Kristus při poslední večeři lámal chléb na znamení bolesti nastávajícího utrpení. „Lámání chleba“ mělo tedy naznačovat eucharistické tajemství, památník to smrti Páně. Rozlámání svátostný chléb měl pak také sloužit k přijímání věřících a podle starého zvyku byl znamením přátelství a bratrské lásky, jež má poutati navzájem ty, kdož požívají z jednoho chleba. Smísení obou svátých způsobů upomíná na zmrtvýchvstání Páně, při němž krev Kristova byla navždy spojena s jeho tělem; vedle toho je dodnes u Řeků a v časném středověku bylo tu a tam i na západě bezprostřední přípravou pro přijímání laiků pod obojí způsobou.

Hledě na rozlomenou hostii prosí kněz Beránka Božího za slitování a za mír, jenž je ovocem milosti, spojující nás s Bohem.

Tři modlitby, jež recituje kněz po Agnus Dei jako přípravu na svoje vlastní přijímání, jsou poměrně pozdějšího data. Ustálily se teprve v misálu, vydaném svátým Piem V. V první není zmínky o svátém přijímání, nýbrž o společenství s církví, pro niž se vyprošuje pokoj a vnitřní svornost. Proto je zde na místě políbení, jež dává kněz při slavné mši svaté jáhnovi, jáhen pod- jáhnovi a ten zase ostatním v chóru přítomným, na znamení, že všichni jsou ve spojení s celebrantem. Celebující kněz, líbaje oltář, symbolického Krista, jako by přímo od něho dostával toto políbení pokoje. Někde líbával kněz ve středověku samu posvěcenou hostii, v dominikánském obřadě se zachoval zvyk líbatí pravý okraj kalicha s nejsvětější krví, a to i při soukromé mši svaté. — Druhá modlitba „Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi“ (v dominikánském obřadu jediná, kterou tu kněz recituje), je vlastní přípravou na svaté přijímání. Kněz prosí vroucně svého Spasitele, aby ho skrze svoje tělo a krev osvobodil ode všech nepravostí a ode všeho zla, aby mu nikdy nedopustil přestupovat jeho přikázání a odloučiti se od něho. Ve třetí modlitbě „Perceptio corporis...“ jeví se tělo Páně jako ochrana a lék pro tělo i pro duši, jež hodně přijímá. A nyní s věřícím setníkem vyznává kněz svoji nehodnost; příchod Páně do ubohé duše je už tak blízko, ale pevná, živá víra a naděje v jeho všemohoucí a milosrdnou lásku, jež dává zdraví choré duši, dodává knězi odvahy a živí jeho touhu.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

Z NEZNÁMÝCH JEŠTĚ LISTŮ SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY

Paní Guérinové.

Milá tetičko ! Na Karmelu 23. srpna 1888.

Obdrželi jsme včera zprávu o smrti dobrého pana N. Myslím, milá tetičko, že máme v takových chvílích velkého zármutku spíše hledět k nebi než plakati. Všichni svatí se radují, že Pán má o jednoho vyvoleného více. Nové slunce

ozařuje nebeskou oblohu svými paprsky. Všichni jsou plni zanícení a jen se diví, proč my tu nazýváme smrtí začátek života. Vždyť my jim připadáme jako prodlévající v úzkém hrobě... Když pozorujeme úděl spravedlivého, tu bychom mu záviděli. Vypršel mu čas vyhnanství, pro něho jest jen Bůh, Bůh sám...

Milá tetičko, jak mnoho by ti měla ještě tvá dceruška říci! Mám toho plné srdce. Dnes ráno jsem celá ponořena do myšlenek o smrti svatých...

Milá tetičko! 18. listopadu 1888.

Dnes ráno při svatém přijímání mnoho jsem Ježíše prosila, aby tě zahrnul svými radostmi. Ach, od jisté doby neposílá nám radostí, jen kříž nám dává k odpočinutí... Nic bych si z toho nedělala, kdybych jen já měla trpět. Víím však, jakou účast máš na naší zkoušce. Ráda bych ti k tvému svátku odňala veškeren zármutek a sama nesla tvé starosti. Prosila jsem o to právě Toho, jehož Srdce s mým tlouklo... A tu jsem pocítila, že je posílá jen svým vyvoleným přátelům.

Milý strýčku, milá tetičko! 16. července 1897.

Jsem šťastna, že Vám mohu dokázat, že Vaše Terezka ještě neopustila pozemského vyhnanství. Neb víím, že Vám tím způsobím radost. Ale myslím si, drazí příbuzní, že se Vaše radost ještě zvětší, když ucítíte mou duši, místo abyste četli jen pár řádků, které píše třesoucí se rukou.

Ach, jsem přesvědčena, že mi dobrý Bůh dovolí rozsévati plným rukama milosti na Vás a na svou drahou sestřenku a jejího milého Francise. Vyberu jim nejkrásnějšího Cheruba v nebi a budu prositi Boha, aby jim ho dal. A když nebudu vyslyšena, může se má sestřenka přece jen těšiti při myšlence, že jí Bůh dá v nebi radost býti matkou mnohých dětí, jak slíbil Duch svátý, když prohlásil tato slova, jež jsem právě napsala, ústy královského proroka. Těmito dětmi budou duše, jež vzbudí k životu milosti oběť Jeničkou přijatá.

Chtěla bych Vám, drazí, ještě obšírněji vyprávěti o dnešním svatém přijímání, jež jste učinili svými květinami ještě dojemnější či lépe řečeno, ještě slavnostnější. Přenechávám své drahé sestřičce Marii od Nejsvětější Svátosti (její sestřenice Marie Guérinová), aby vypravovala podrobnosti. Jen Vám řeknu, že zpívala před svatým přijímáním píseň, kterou jsem složila pro tento den. Když sestoupil Ježíš do mého srdce, zazpívala ještě jednou tu sloku písně „Žít z lásky“ : Zemřítí láskou, jak sladká smrt obětní!

Ani Vám nemohu pověděti, jak měla čistý a krásný hlas... Slíbila mi, že mi udělá radost a že nebude plakat. Mé očekávání bylo předstiženo. Ježíš asi dobře porozuměl, čeho od něho doufám, a právě to i sem chtěla...

Sestřenky jistě Vám pověděly o mém veselí. Ano, jsem veselá jako skřivan, vyjma když mám horečku. Na štěstí dostaví se pouze jen k večeru, kdy i skřivani dřímají majíce skryté hlavičky pod křídélky. Nebyla bych tak veselá, kdyby mi Pán nedal pochopiti, že jedinou pravou radostí zde na zemi jest plniti jeho vůli. Žijte blaze, drazí. Až v nebi teprve budu Vám vyprávěti o své lásce. Má tužka ji nevyličí.

PODOBENSTVÍ SVATÉ KATEŘINY SIENSKÉ

Podobenství je svou podstatou vlastně přirovnáním.

O jedné méně známé věci se mluví v obraze jiné věci známější.

Ale podobenství je rozvedeným přirovnáním. To jest, že věc známější, třeba hmotná, jest v obraze téměř vymalována. Nebo je zasazena do děje a líčení tomto ději tvoří událost. Ten obraz či ta událost osvětlují duchovní věc méně známou; ozřejmují ji buď celkovým významem, významem jednotlivostí. A tento způsob učení u nás zdomácněl z evangelií.

Svatá Kateřina, dívka z lidu, má ráda tento způsob zhmotnění a oživení tajemných pravd duchovního života srovnáním těchto pravd s nejobyčejnějšími předměty smyslového světa. Hodláme povědět a krátce i vysvětlit její jedno nejkrásnější podobenství, jež vrhá jasné světlo na hospodářství našeho nadpřirozeného života.

Čteme podobenství v jednom listu světice hraběti z Fondi, prvnímu ochránci Velikého rozkolu:

„Drahý Otče a Bratře v Kristu, sladkém Ježíši. Já, Kateřina, otrokyně sluhů Ježíše Krista, s touhou Vám píši pro jeho drahou Krev, abych Vás viděla pracovati jako dobrého dělníka na vinici Vaší duše a tak se připravovati k bohatému vinobraní chvíle smrti, kdy každá vina bude potrestaná a každý dobrý skutek bude odměněn. Vy víte, že věčná Pravda nás stvořila k svému obrazu a podobenství. Vy víte, že nás učinila svými chrámy, jež chce svou milostí obývat. Ovšem, chce-li ji dělník na vinici dobře a jak se patří obdělávati. Neboť nebyla-li by obdělávána a bujelo-li by na ní trní a bodláčí, tu by se nedalo více mluvit o obývání.

Pohledme nyní, drahý Otče, co je to za dělníka, jemuž ji božský Hospodář svěřil. Je to „svobodné rozhodování“ a jí svěřil celou správu vinice (Výrazu ‘svobodné rozhodování’ (liberum arbitrium) užíváme místo v češtině obvyklého ‘svoboda vůle’, abychom uchovali původní vzhled podobenství.). Tu je brána, totiž vůle, které nikdo nemůže otevřít ani zavřít bez svolení „svobodného rozhodnutí“. A světlem je rozum, jenž dává rozeznati v příchozích, kteří chtějí projiti branou, přátele od nepřátel. A hle, u brány je pes, to je svědomí, jež zaštkne hned, jakmile se někdo přiblíží, ovšem jen aby bdělo a nespalo. Světlo odkrylo a poznalo plod. Zbaví jej země, aby byl čistý. Uloží jej v paměti, jež je sýpkou, kde uchovává vzpomínku na Boží dobrodiní. Ve středu vinice je nádoba, tou je srdce naplněné Krví (Kristovou), z níž se zalévají rostliny, aby neuschly.

Tak mile je stvořena a uspořádána ta vinice, o které jsem Vám řekla, že je chrámem Božím, kde Bůh obývá svou milostí.”

Jako mnohé podobenství evangelií, tak i toto podobenství svaté Kateřiny hraničí s přeměnou v jinotaj, alegorii. Ale přece je možno vyloupnouti hmotný prvek, k němuž byla přirovnána duchovní pravda.

Je to toskánská vinice na svahu osluněného pahorku, vysazená ušlechtilou révou. Objímá ji zídka s jedinou branou v průčelí. Stará se o ni vinař, ten ji hlídá i obdělává. Nikdo tam nevstoupí leč s jeho svolením a dobrý pes, který má u brány boudu, ohlašuje mu každého, kdo se přiblíží. A v jasném sienském světle vinař snadno pozná příchozí a rozezná přátele od nepřátel, sotva je uviděl. Vinař v tom světle sleduje i vzrůst plodů. Jeho hlavní prací je zalévání rostlin, které by uschly na žhnoucím slunci; zalévá je vodou z nádrže ve středu vinice. Nad to pečlivě očisťuje dozrávající hrozny z hlíny, která se snad na ně přichytila a mohla by je zkazit. Když hrozny dozrají, uřízne je a schová na sýpku pro pána vinice.

Duše je takovou duchovní vinicí a rysy z tohoto obrazu na ni můžeme přenést. Bůh — její Stvořitel — jí učinil k svému obrazu. Tak totiž, že duše je jako On, duch a tím i schopna přijmouti milost posvěcující, jež je vlastní přirozeností Boží, na níž má podíl. Bůh jí jí omilostnil. Z této sdělené Boží přirozenosti pocházejí jako její mohutnosti (Milost posvěcující je ctnostem vlitým (božským i mravním) v témže poměru, jako duše k svým mohutnostem; duše liší se od mohutností, ale působí skrze ně.“ Vřešťál.) nadpřirozené ctnosti božské a mravní, posílené dary ducha sv. Sv. Kateřina má na mysli, aniž by toho ovšem výslovně pravila, duši v tomto stavu, jako duchovní vinici štípenou Bohem a jejími révovými keři jsou nadpřirozené ctnosti. Ta nade vše drahá vinice je se všech stran ohrazena a nic do ní nemůže vniknouti leč vůlí, její jedinou branou, a po souhlase „svobodného rozhodnutí“, jež je k ní klíčem. „Svobodné rozhodnutí“ jí otvírá přátelům a májí zavírat před nepřáteli. Dále v listě vy-světluje sv. Kateřina, co jsou ti přátelé a nepřátelé. „Otevřme bránu vůle, abychom vpustili dobrého dělníka Krista, milého ukřižovaného Ježíše, jenž rukou „svobodného rozhodnutí“ rozsévá símě svého učení“: to je přítel. Tito pak jsou nepřátelé: „rozsévači zla, zlí duši viditelní i neviditelní prošli branou vůle. Neviditelní se vloudili branou špatných myšlenek, viditelní branou špatných rad, které lží, pochlebováním a špatnými příklady oddalují od pravdy.“ Je-li ‘svobodné rozhodnutí’ schopno zastati úkol přesného a spolehlivého vrátného, tu za to vděčí světlu rozumu rozhojňnému světlem víry. Svědomí samo, které stojí po jeho boku jako věrný pes, není nic jiného, než soudem či hlasem nadpřirozeného rozumu.

Když více nejde jen o hlídání, ale o obdělávání duchovní vinice, tu se úkol světla tekoucího z rozumu a víry stává hlavním. Sv. Kateřina byla pravou žákyní sv. Tomáše a tak přirozeně přenáší na ono světlo otce a pravidlo „svobodného rozhodování“ úkol vinaře, ač napřed jej připisovala „svobodnému rozhodování“. Sv. Kateřina předvádí světlo, jak sleduje plození, to je činnost nadpřirozených ctností a jak třídí opravdové a dobré od toho, co se jim jen podobá. To světlo zapuzuje z činnosti nadpřirozených ctností a jejich dobrých činů — toť jejich plody — smyslnou sebelásku, „smyslnost“, jejíž činnost je zhoubná. A když dobré činy dozrají, tu je má světlo ještě zachrániti před novými návaly sebelásky. Proto je ukrývá v paměti Božích dobrodiní, neboť jen ona sama je umožnila a jenom jim má býti přisouzen šťastný výsledek; ten vynese po smrti dobrému vinaři nekonečnou a vznešenou odměnu.

Světlo, totiž přirozené světlo rozumu a nadpřirozené světlo víry se spojují v „rozeznávání“, a tím je nadpřirozená moudrost, se jeví jako první základ a podstatný činitel duchovního života. Nelze býti opravdovějším Tomášovcem. „Svobodné rozhodování“ je ve vůli jako „tvor rozumu“.

Avšak je ještě jeden činitel a neméně důležitý, totiž láska, božská láska. Ji představuje a opravdu i obsahuje Kristova Krev, jež je živým pramenem lásky. Jí má býti naplněna nádrž našeho srdce, z něhož potom vypudí smyslnou sebelásku. Jí mají býti hojně zalévány nadpřirozené ctnosti, jimž stále hrozí vypálením zlý žár smyslnosti. O tomto píše dále sv. Kateřina: „Krev je v nádrži srdce. A ne, že by jenom zavlažovala tu libou vinici, tu krásnou zahradu, nikoliv, napájí dosyta také psa svědomí. A občerstvený pes ostražitě hlídá bránu vůle. Tehdy nikdo nevstoupí, aby pes nezaštkal. Jeho hlasem se probudí rozum a ten v duchovním světle pozří, jsou-li to přátelé či nepřátelé. Jsou-li před branou přátelé posláni milosrdenstvím Ducha svátého, totiž, jsou-li to svaté a dobré myšlenky, moudrá napomenutí a dokonalé činy, „svobodné rozhodování“ je přijme a otevře jim bránu klíčem lásky. Jsou-li to však nepřátelé, hříšné myšlenky, zahání je prutem nenávisti a pohrdání.“ Jak vidíme, láska má důležitý úkol ve svědomí a v rozumu, rozmnožuje jejich sílu a pobízí je k činnosti.

Světlo a láska, rozpoznávání a láska se u sv. Kateřiny vždy jeví jako sdružené a hlavní základy duchovního života, v němž je „svobodné rozhodování“ nepostradatelným a pracovitým dělníkem; nadpřirozené ctnosti, pramenící z milosti posvěcující, jsou přímým a úrodným zdrojem a základem žití.

To je smysl onoho podobenství o vinici, jež sv. Kateřina napsala hraběti z Fondi, prvnímu ochránci Velikého rozkolu, aby jej odvrátila se špatné cesty.

A. Lemonnyer, O. P.

SVATÁ TEREZIE JEŽÍŠOVA

Svatá Terezie Zakladatelka, tak bych mohl nazvat tuto stať. Neboť chci v ní popatřiti na veliké dílo, které vykonala od založení prvního kláštera. Cesta, kterou světice ušla od té chvíle, ač trnitá, ač zavlažena potem, jest slavná. Jen uvědomíme-li si, že za čtrnáct let po založení prvního kláštera měla reforma 200 klášterů, pochopíme velikost práce a dobro, které bylo té práce korunou. Neboť sestry, které společně se světicí tvořily prvou komunitu, byly krásné vnitřně a o sestřích, které dobrovolně přejímaly dále nové jho, lze též užití slov, kterých užila s v. Terezie o sestřích od sv. Josefa: „Pro mne jest největší útěchou, že jsem tu s dušemi, jež se zřekly všeho. Jejich snahou jest prospívati ve službě Boží. Samota jest jejich útěchou a jest jim nepřijemnou již myšlenka, na něčí návštěvu, jež jim nepomůže roznítiti se v lásce k Ženichu, a to i tehdy, jde-li o blízké příbuzné. A proto nepřicházejí do našeho kláštera leč ti, kdo mluví o Ženichu, poněvadž jiný se nelíbí sestřím a sestry se nelíbí jemu. Nemluví než o Bohu, a nerozumějí tudíž nikomu a ani jim nerozumí nikdo, než kdo mluví o Bohu. Zachováváme řád Panny Marie Karmelské, jak byl dán Albertem, patriarchou jerusalemským, úplný a neumírněný, jak jej potvrdil papež Innocenc IV. r. 1248 v pátém roce svého papežství... Nejdáme nikdy masa bez potřeby, postíme se osm měsíců a konáme jiné kající skutky, jež předpisuje původní řád.“ (ibid. 320—321.)

Duch reformy sv. Terezie jest celý v těchto několika řádcích, které se zdají míti ráz čistě popisný. Přísnost, která byla zakladatelkou předepsána, jest zdůvodněna hlubokou láskou k Ježíši Kristu, s nímž jsou sestry vždy samy. Chudoba,

kerou sv. Terezie vyžadovala a zdůrazňovala, měla cílem líbiti se Bohu, který „měl za stánek pustinkou jeskyni betlemskou a kříž, na kterém zemřel“, tak dí svým sestřím ve II. kap. „Cesty dokonalosti“, nabádajíc je k radostnému snášení chudoby. „Pro třináct chudých řeholnic stačí k modlitbě malý koutek. Potřebujete toho pro přísnou klausuru, a poněvadž to usnadňuje modlitbu a zbožnost. Ale uchraň nás Bůh velikého a okrášleného domu! Uvažte, že vše v den posledního soudu zanikne, a zdaž víme, není-li blízko ten den?“

Další tři leta po založení kláštera sv. Josefa v Avile patří, jak světice sama dí, k nejšťastnější době jejího života. Bůh ji obohacoval novými a novými milostmi a blažeností a slastí a útěchou. Žila mezi sestrami, které viditelně rostly v dokonalosti, vedla četné duše k Bohu, rozmlouvala často s Bohem. Ovšem, musila též leckdy bojovati proti roztržitosti, ale tu vždy k ní opět promluvil Pán, poučil ji, potěšil a uklidnil ji. Často jí děl Pán, projevuje jí velikou lásku: „Jsi má a já jsem tvůj!“ Není tudíž divu, že v těch čtyřech letech mohla napsati světice ten svůj krásný a hluboký životopis, který ukazuje cestu k Bohu, a vnitřní radosti plynoucí z poznání a milování Boha; že napsala i to něžné dílko pro své sestry „Cestu dokonalosti“, nádherné pojednání o modlitbě, za něž ji lze právem nazvati „mater spiritualium — matkou duchovních věcí“. Bůh, který vidí přítomná i budoucí, a který zná člověka, jehož určil k vyplnění určitého vznešeného cíle, připravoval v tom vnitřním pokoji a v té vnitřní radosti světici na příští dílo, které měla vykonati, a k němuž potřebovala mnoho síly a mnoho důvěry, neboť se mu budou v cestu stavěti nemalé překážky.

R. 1566 přijel do Avily generál karmelitánů, Jan Kř. Rubeo, muž rázný a vroucně zanícený pro čest a slávu Boží. Znal dílo, které světice konala, a dal jí plnou moc k zakládání nových klášterů. Světice byla rozradostněna, neboť tím rychleji se vyplňovala její touha, aby bylo zachráněno co nejvíce duší, které věčně hynou. I chtěla založiti hned dva kláštery bosých karmelitek. Než prvá obtíž nastávala: Kde vzíti peníze na zakoupení budov, když řád zachovával naprostou chudobu a neměl vůbec žádných prostředků? Zakladatelka důvěřovala, že Bůh vše zařídí, a obrátila se se svými sestrami ke sv. Josefu. Nedoufala marně. V Medina del Campo mohl býti založen druhý klášter.

V Medině byl karmelitánský klášter, jehož převorem byl P. Antonín de Herédia. Na něho se obrátila matka Terezie a svěřila mu svůj úmysl založiti klášter a zároveň mu vyznala, že nemá žádných prostředků na jeho vybudování. Převor byl též chud, ale měl ducha sv. Terezie. Bez dlouhého váhání koupil dům a ještě jeden najal. Snad by bylo lépe říci, že to bylo pár stěn rozpadávajících se, v nichž nebylo vůbec možno bydliti. A tam přivedla sv. Terezie 14. srpna večer 1567 ze sv. Josefa z Avily několik sester s prostinkým nábytkem, jehož bylo nutně třeba k obývání. V noci upravily kapli, do které 15. srpna ráno byl přenesen svátostný Spasitel. Lid nemohl pochopiti odvahu sester a divil se jí a odsuzoval ji, brzy však si je pro ni zamiloval a s jeho podporou mohl býti klášter za nějaký čas obnoven.

Cestování nebylo příjemné a sestry jím ani nepřerušovaly způsobu klášterního života. Několik venkovských vozíků vezlo sestry a věci, jichž bylo třeba do nového kláštera. Vůz, ve kterém seděly sestry, byl zatažen, aby nebyly rušeny a mohly konati všechny pobožnosti jako v klášteře. Zachovávaly mlčení, modlily se, recitovaly hodinky. I vozkové, kteří rádi pouštěli uzdu své výmluvnosti, dodržovali toto rozdělení času, takže v době mlčení bylo silencium úplné.

Klášter vyvstával za klášterem, všechny se rodily z malých počátků a všechny, možno říci, zázrakem. Nedůvěru lidí nebo nedůvěru představených zdolávala světice důvěrou v Boha a modlitbami, které byly stále vroucnější. Neboť světice se blížila rychle k dokonalosti. Po založení kláštera v Medině byl založen klášter v Malagonu, pak ve Valladolidu, v Toledě, v Segovii, Salamance, Albě, Seville a v jiných městech, městečkách i vesnicích. Téměř všude byly již kláštery, v nichž bylo hojně sester, a světice musila mnoho od nich vytrpěti, než založila klášter nový. A vedle tohoto odporu byly zde i jiné zkoušky. Vždyť světice byla od mládí churavá a její bolesti byly často nesnesitelné. V nemoci často musila jeti se svými sestrami do nového kláštera a únavy na cestě a útrapy se stále zesilovaly. Bůh, jenž si ji vyvolil, dopouštěl na ni i útrapy vnitřní, takže někdy byla vysílena tělesnými i duševními bolestmi.

Mohutná duše! Tělo, které jako by mělo klesnouti při sebeslabším zavanutí větru, vzdoruje všem obtížím tehdejšího cestování a všem nárazům bolesti, která jakoby je chtěla sežehnouti. A to tělo, slabé, tyčí se před představenými a biskupy, kteří nepřejí jejímu svátému podnikání. Z toho těla oživeného nerozbornou věrou, vycházejí slova, jimž nelze dlouho odporovati. V Seville se proti jejímu úmyslu postavil sám arcibiskup a dlouho nechtěl povolití matce Terezii založení kláštera. Trpěla tím nevýslovně, jsouc oddanou a pokornou dcerou církve, již milovala celým srdcem a již

představoval arcibiskup, nejvyšší hlava španělských katolíků. Založila klášter a nové útrapy se hned dostavily Proti karmelitkám a bosým karmelitánům se rozzuřilo pronásledování tak mocné, že se zdálo, že úplně povalí a rozvrátí budovu dlouho a těžce stavěnou. „Mnoho jsme byly pronásledovány, praví světice, ale nikdy ne tak krutě, jako tehdy. Tehdy jsme se ocitly před úplnou zkázou. Viděly jsme tehdy, jak ďábel nenáviděl té svaté reformy, již sám náš Spasitel vyvolal v život, a v jaké míře byla dílem Božím, když nebyla zničena. Bosí karmelitáni, hlavně představení, musili mnoho vytrpěti, neboť byli nesmírně tupeni a měli proti sobě všechny karmelitány mírnějšího směru, dávali tito našemu ctihodnému Otcovi generálu takové zprávy, že tento řeholník, tak svatý, s jehož dovolením byly zakládány všechny kláštery bosých karmelitánů mimo klášter sv. Josefa v Avile, činil vše možné, aby bosé karmelitány zahubil. S kláštery sester jednal vždycky laskavě. Nicméně popudili ho i proti mně. Tehdy jsem vytrpěla nejvíce ve svém zakládání.“ (Zaklád., kap. XXVIII.)

Tato slova světice dosvědčují, že její reforma zasahovala již, ba, že již úplně zasáhla i kláštery mužské. Bůh k ní přivedl dva muže, kterým v reformě připadl úkol tak těžký a vznešený: P. Jana ze Sv. Mateje a sv. Jana z Kříže, dva velikány, kteří se stali základem hnutí v mužských kláštorech. Čteme-li životopis sv. Jana z Kříže, vidíme hned, jaký odpor vzbuzovalo jeho počínání, a kolik vytrpěl ten sv. muž, jenž zůstal na konec ode všech opuštěn, jenž byl bit tělesně i duševně, a jemuž bylo i zakázáno sloužiti mši svátou. Ale nebylo možno zdolati reformu. Ustalo na nějakou dobu zakládání, ale neustalo navždy. R. 1580 zakládá sv. Terezie nový klášter ve Villanueva de la Jara a toto zakládání bylo tak utěšující a radostné, že se zdálo odměnou za útrapy, které musila prožiti světice, a za odpor, který vyvstával po osm let proti jejímu dílu. Bohatý jeden muž chtěl ji přivítati ve svém domě při vstupu do města a pohostiti. Svola všechny své příbuzné, aby si vyprosili od matky Terezie požehnání. Ale světice nevystoupila z vozu, i shromáždili se u něho všichni, poklekli a dostali požehnání. Daleko před město přišly jí naproti děti, a když se blížil vůz, poklekly, pak povstaly a kráčely před sestrami až do kostela u vroucím a radostném nadšení.

Posledním jejím dílem před smrtí bylo založení kláštera v Burgos. Tehdy byly ve Španělsku veliké povodně, které činily cestování zvláště obtížným a nebezpečným. Tehdy se sv. Terezie zranila a v bolesti zvolala: „Můj Ježíši, toto utrpení po tolika bolestech jest nevýslovné.“ A obdržela odpověď: „Tak jedním s těmi, jež jsou mými přáteli.“ „Oh, můj Bože, odvětila vesele světice, proto máš tak málo přátel.“ A při zakládání tohoto posledního kláštera se opakovalo, co jsme dříve viděli: Arcibiskup bránil světici založiti klášter. Řeholnice, které přijely s matkou Terezií, musily býti ubytovány v nemocnici, neboť odpor arcibiskupův trval velice dlouho a byl nad jiné krutý. Ale konečně zvítězila a 19. dubna 1582 bylo do nového kláštera vneseno Tělo Páně.

Svatá Terezie vykonala dílo, které jest nemyslitelným bez Nadpřirozena a bez vnitřního života světice. Zakládat klášter s přísnou reformou bylo v tehdejší době něčím nadlidským. A sv. Terezie to nadlidské vykonala. Ale nejednalo se toliko o zakládání klášterů ženských i mužských, jednalo se ještě o něco většího. O výchovu, o život těch řeholnic a řeholníků, kteří ony nové reformované kláštery obývali. Jestliže se obdivujeme sv. Terezii jako zakladatelce klášterů, musíme se jí obdivovati ještě více jako vychovatelce duší, svátých duší. Ať s kterékoli stránky na ni popatříme, vždy zahlédáme velikost, která udivuje Velikost, která byla ovocem nesmírné víry, vroucí lásky a života, cele žitého v Bohu a pro Boha. Proto tak plodného.

Po deset posledních let svého života žila světice v ustavičném spojení s Bohem. —

Dr. J. Krlín

PRACOVNA

Smrt.

Umíral novicmistr blažené pověsti v české dominikánské provincii, P. Albert Strnad. U jeho smrtelného lůžka seděl provinciál a stíral mu pečlivě s čela studený pot. Blížila se poslední chvíle. „Nebojíte se smrti, bratře?“ zašeptal představený. „Každodenně jsem umíral,“ zněla odpověď řeholníka, který svatě žil a opravdu též svatě umřel.

Hle, umění dobré smrti! Denně umíráti. Denně si připomínati, že tu nemáme trvalého bydliště, ale že jsme všichni poutníci příbytků věčných, že jsme tu jen hosty. Vše, co nám bylo svěřeno k hospodaření, bude nám jednou odňato, a to s požadavkem přísného vyúčtování. Proto dobře činí ten, kdo denně se smíruje s myšlenkou své blízké smrti a vše tak spravuje, jako by si byl ustavičně vědom, že nejbližší chvíle bude mu z vladaření účty skládati.

Proč se báti smrti? Smrt je přece dobroditelkou! Vždyť smrt je přece těšitelkou a vysvoboditelkou! Smrt je pouze hrozná pro bezbožníky, protože jen pro ně je hrozné upadnouti do rukou Boha rozhněvaného. Smrt však spravedlivých je vzácná před tváří Hospodinovou.

Miluješ Boha a tak se děšíš k němu přijít! Víš, proč? Protože nevěříš dobře a pevně, že tě tam čeká dobrý Bůh, protože přece jen si nejsi jist, zda jest smrt jen mostem k Bohu.

Denně umíráti, to jest denně skládati si sám účty ze všech svých skutků a dle tohoto vyúčtování se pak v nejbližší době zaříditi. Denně umíráti, to jest všeho se duchem zříkati, od všeho čím dále tím dokonaleji srdce své osvobodovati. Pak ti smrt nic nevezme. Smrt ztratila svůj nejhroznější osten ve smrti Ježíše Krista. Jí se nemusí více vcházeti do očekávání, daleko od tváře Páně. Jest pouze osvoboditelkou od pozemské tíže. Proto pravívala svátá Terezie, že smrt jest štěstím, proto ji přála svým nejmilejším.

Smrt jest přítelkyní. Ovšem jen z nouze. Sv. Pavel sám vzdychá, že by byl nejraději, kdyby nemusil svlékati toto tělo své, než bude oděn nesmrtelností. Chtěl by obléci nesmrtelnost a nemusiti svlékati život. Smrt jest stále ještě důsledkem hříchu. A všechno tvorstvo, celý svět, úpí pod touto ranou. Smrt jest trestem, jest přece jen neladem. My bychom nejraději chtěli k Bohu přímo, bez smrti.

Proto nutno zlomiti hřích všude, kde jest, v sobě, v bližních. Nutno potírati hřích a jeho následky budou přece jen jednou nakonec vítězně přemoženy dle slibu Písma: Nakonec pak bude přemožena nepřítelkyně smrt. Braito.

Osamocení.

Jeden poutník zabloudil do Boha. Dlouho ho držel Bůh ve svém strašném zajetí, až jej zase poslal k lidem. Šel k nim, ale lidé ho neznali. Byl jim zcela cizí, protože každý, kdo je Boží, jest tulákem a trhanem na světě.

Proto se neraduj z úspěchu, nejásej, když tě oslavují a když tě vezou ve slavnostním průvodu. Jestli tě svět miluje, pak jsi jeho...

Málokdo se zastaví nad vlastní i cizí bídou. Lidé nerozumí tomu, že svět je opravdu k pláči, že hříchy lkají, že smrt studí a že nemoci hnědně rozrývají štěstí. Svět jest jedna nemocnice, ale nejhorší jest to, že si nemocní libují ve svých nemocech, že nechtějí slyšeti o lepším životě, že ani necítí své nemoci, svých vnitřních zranění. Jen svatí byli drásáni bolestí, jen ti, kteří dokonale milují Boha a chtějí, aby jeho řád a jeho láska se již konečně rozlila dle všech zaslíbení, jen ti prociťují strašné bolesti a nelad ve světě. Proto jsou tak osamocení a málokdo jim rozumí. Zvedají ruce své v noci ke svatyni v temnotách lidských, jsou sami a za druhé nesou viny a tíhu a stíny jejich. Nemají kdy na bujně veselí. Jdou vážně ti nosiči břemen, tito soumaři lásky Boží a bratrské. A právě tito vykupují svět z jeho nepravostí, vysvobozují jej z jeho odsouzení. Proto jsou sami, protože ti, kteří křepčí a jásají, nemohou jich potřebovat. Nemohou jásat s nimi, nemohou býti dokonale šťastni, dokaváde nedojdou vykoupení, dokaváde nevysvobodí všechny, kteří jsou Páně, dokud ještě jeden vůbec z bratří jest stížen bolestí.

Nehledej společenství a bratrství tam, kde se ozývá smích. Tam není Bůh! A nehledej ho ani ve chmurách přišklebené tváře. Při všem veselí plouží se duše kolem nás jako mrtvé stíny. Radostí ozývá se spodní tón beznadějněho zoufalství. A jest v něm tak svorná výskající literatura, za níž se vleče umění osvobozené od radosti. Radost jest neznámou bylinou v Babylóně zmatku a neklidu.

tam se musí duše Boží uhnouti z běžné cesty a rozsvítiti si na cestu úsměv naděje, jež ví, že Bůh jest dobrý a že obnoví tvářnost země.

Jsi osamocen v lásce, v utrpení a radostné naději? Utíkej ještě více před tím, co ti chce ďábel světem za to dáti. A všechny v této svaté samotě objímej, je všechny přitahuj, a nikdy neumdlévej, protože nikdy nezasypeš všech béd, všech hříchů a nikdy nebudeš dosti vykoupen pro své bratry, nikdy dokonale osvobozen od jejich tíže... Braito.

Smutek svatých.

Všechny milovat, protože všechny vidíme v Božím náručí. Svatí, ti, kteří jsou Kristovi, vidí úzkost duše bloudící daleko od Boha, vidí zoufalství ztroskotaných a proto rozpráhují své paže šíř a šíře. Všechny by chtěli unést a pomoci jim na břeh Boží. Tíha všech vin celého světa je dusí. Tehdy cítí svou slabost. A tato slabost jest zase požehnáním. Oči jsou sice do krvava zalité, ale přece vyhlížejí dál a hledají nového úsilí, nových zápasů, jež ztichnou v nových vítězstvích.

Až bude naší duší boleti jen tento smutek, že nejsme dosti silní, protože ne dosti svatí, až břemeno bratří všech se nám zařeže hluboko do duše, pak se počneme přibližovati k těm, kteří všeho pochopili tajemný smysl, podstatu a určení, kteří soustředili sebe a vše ostatní do Boha. Braito.

Za vzorem!

Mezi tolika svátými jistě najdeš i svou povahu, své obtíže a proto i — svou cestu. Najdi si svého svatého, dej se mu pod zvláštní ochranu a vedení. Společenství svatých uskutečňuje se i v lásce světců k těm, kteří jim připomínají jejich boje a jejich snahu.

Následuj svého vzoru, představ si jeho jednání v těžkých, hořkých chvílích a pros jej o pomoc. Svatí jsou nám vzorem, tedy modelem, jež máme reprodukovati v sobě.

Abychom nechodili jen pro ztracené klíče k sv. Antonínu, nýbrž bychom si k nim šli pro nalezené nebe. Braito.

Pomluva, nactiutrháni, donášení:

Po tom poznají, že jste moji učedníci, budete-li se milovati vespolek, praví Kristus. Láska jest vznešeným vrcholem křesťanského života, kdo chce býti Kristův, musí milovati své bližní.

Odníti někomu věc, např. oděv atd. vším právem odsuzuje lidstvo jako nešlechtné jednání. A proč se nehrozí krádeže mnohem větší, kterou působí pomluva, nactiutrháni a donášení? Vždyť odnímají člověku největší poklad, který každý má pečlivě střežiti, dobrou pověst. Proč tak lehce se váží slova odnímající pověst? Kdo pomlouvá, vykládá na jiného nepravdivé věci, anebo kdo nactiutrhá, rozlašuje tajné chyby svého bližního, jest větším zlodějem, než kdo odcizí poklady, právě pro cenu, již má dobrá pověst u každého, poklady jí nenahradí.

Donášení předčí svou zlobou i své dvě sestry, neboť donášením ocerňujeme člověka ještě s úmyslem, abychom rozdvjili přátelství. Dobrý přítel je neocenitelným drahokamem, přinášejícím lidskému srdci osvěžení, úlevu a radost, a kdo se opováží sáhnouti na tento poklad lidského srdce, ukazuje zlomyslnost. A kterak chce býti takový člověk učedníkem, přítelem, bratrem Kristovým? Habáň.

Filosofie.

Jest opravdu potřebí rozumem si ujasniti celý život, všechny jeho přirozené záhady, vše dle rozumu zdravého a jasného zaříditi. Potřebujem bojovati proti nesprávné filosofii, která nám otráвила inteligenci. Proto přikročí profesoři dominikánského bohoslovného studia v Olomouci k vydávání filosofického čtvrtletníku. Redaktorem bude veled. pán dr. Metoděj Habáň, který dlel za odbornými studii sedm let v Římě a půl roku ve Frýburku ve Švýcařích. Časopis bude míti vždy 64 stran velkého formátu a bude státi 35 Kč, pro studující 20 Kč. Časopis bude poučovati o všech otázkách a problémech filosofie a přinášeti vědecké posudky veškeré světové filosofické literatury. Přihlaste se včas za odběratele a sdělte administraci Filosofické Revue, Olomouc, Slovenská 14 adresy těch, kteří by se mohli zajímati o časopis.

Tajemství P. Marie.

Již jen 150 výtisků máme zvl. otisků této knihy, jez vychází jako příloha v našem časopise. Stojí 3 Kč. Pro toho, kdo si chce tuto knihu v celku opatřiti, ač může si i přílohu zvlášť dáti svázati, přihlas se co nejdříve.

ŽEŇ

MESSER: Einführung in die Psychologie und die Psychol. Richtungen der Gegenwart. (Verlag von F. Meiner in Leipzig, 1927.) Jasně podává kniha jevy duševního života, v nichž odvozuje nutnost jejich principu. Třídí duševní život do tří kategorií: 1. chtějí něco, které může býti dobrovolné nebo nedobrovolné; (v jakém smyslu lze rozuměti nedobrovolné chtění, dobře vysvětluje).

2. Cítiti: Při této kategorii není ovšem vše jasné. Celé svědomí, dle něho, spočívá v cítění, cítíme žalost, radost atd., především však cítíme cenu, dovedeme oceniti člověka, věci a všechny jevy. Do téže řady staví autor cítiti dobrý oběd a cítiti cenu člověka! (Str. 15.)

Lidé se dělí jedni od druhých dle toho, co více cení, jedni cení více jisti a piti, jiní poznání pravdy, činnost nebo klid atd. Dle ocenění můžeme rozlišovati povahy. Co ceníme, tím se obírají myšlenky. Proto vlastně svědomí spočívá v ocenění, z něhož pochází každý zákon.

Z cítění ceny porozumíme i účelu lidského jednání a života, smysl a cíl života spočívá v dosažení nejčennějšího.

Ačkoliv tyto zásady mohou způsobiti mnoho dobra, přece zdravý rozum se nespokojí se slepým citem, aby předpisoval morálku. Autor sám přiznává, že nemůžeme něco oceniti, aniž bychom měli nejdříve o tom představu, tedy rozum je zde prvním činitelem, který rozhoduje, zda má něco cenu nebo ne.

Mimo tuto nepřesnost autor zůstává výhradně na empirickém stanovisku. Dospěl dosti daleko ke správným názorům, však neúplně. Jeho kníhaje úvodem více do experimentní empirické psychologie, ne do celé psychologie.

Mistrně jedná autor o závislosti poznání na fyziologickém složení orgánů, neboť každé poznání má svůj původ ve smyslovém vnímání! — ovšem správně podotýká, že, i když přemýšlení závisí jistým způsobem od mozku, přece není možno vyložití celý proces poznání z mozkového složení. Dr. M. H.

L. BARBIER: La Loi Morale (fondée sur l'étude comparée des deux natures de l'homme L'esprit et la Matière). (Avignon, Aubanel Frères, 1928.) B. připouští trojí činný princip u člověka: rozum, citovost a vůli, a připisuje jim činnost jasně odporující skutečnosti. Z nesprávného rozdělení činnosti rozhořčuje se pak proti křesťanskému učení o odříkání, jako by odmítala možnost dobrých skutků a přikládala je milosti. Tím ukazuje ovšem, že nemá přesného pojmu o přirozeném a nadpřirozeném řádě. V přirozeném řádě člověk veden svým rozumem může konati eticky dobré skutky. Dr. — M.

DR. ALEXANDER SPESZ: Summarium Philosophiae christianae. (Marietti Taurini, Italia, 1928). Podává krátký přehled celé filosofie, takový však způsob filosofické učebnice již neodpovídá dnešní době. Kniha se podobá více schematismu thesís, o nichž se jedná ve filosofii, jednotlivé these jsou nepropracované. Dr. H.

MIGUEL DE UNAMUNO: Die Agónie des Christentums. (184 str., München 1928, Meyer & Jessen, Mk 5'—.) KRISIS der RELIGION. (München 1928. Süddeutsche Monatshefte.) „Kriste, Kriste náš, proč jsi nás opustil," tak končí U. tuto svoji nejnovější knihu, kterou se stává hlasatelem onoho módního mínění naší doby, že křesťanství stojí před kapitulací. Krise náboženství! Této otázce věnují též „Süddeutsche Monatshefte" zvláštní číslo s cennými příspěvky představitelů různých vyznání (H. Bahr, Brunner, Schlund aj.) Znalci dějin je však jasno, že každá doba prožívá svoji náboženskou krizi. Je to ono stálé napětí mezi požadavky náboženského ideálu a mravních norem a lidskými nedostatky. Nikterak křesťanství leží v agónii, nýbrž křesťané, tak zvaní křesťané naší doby. Tedy Agónie der Christenheit a ne Agónie des Christentums! Unamuno sám to jaksi vycítuje, proto bere to slovo agonia ne ve smyslu posledního boje před zánikem, nýbrž praví, že křesťanství jest stálou agónií ex natura sua.

HUBERT JUNKER: Prophet und Seher in Israel. (109 stran, Trier, Paulinusdruckerei). —J. pojednává o nejstarších zjevech izraelitického profetismu, zvláště o spolcích proroků. Kdo si nemůže opatřit velkou knihu Oudenrijnovu „De Prophetismo“, toho informuje J. stručně o téže otázce.

ANDREAS EBERHARTER: Die vorexilischen Propheten und die Politik ihrer Zeit. (48 str., Münster 1928, Aschendorff. Mk —'80.) Zajímavá studie o vlivu proroků na politiku své doby.

RAPHAEL TONNEAU, L'Ecole Biblique de Jerusalem. (38 str., Paris 1928, Librairie dominicaine.) Cenný reprezentační a informační spis o známé biblické škole francouzských dominikánů v Jerusalemě. Podává krátký náčrt vzniku a dějin tohoto učiliště a vědecké činnosti svých profesorů. A. Scherzer.

RÖSCH: Das Neue Testament. (Schöningh, Paderborn 1928, stran 588, cena 2 Mk.) Další vydání (110. až 130. tisíc) Röschova překladu N. Z. Práce překladatelova je velmi důkladná a hned poznáte, že používá všech nových biblických výzkumů. Dobré poznámky, účelná a výrazná tisková výprava vmlouvají knihu. Divím se, že soukromý nakladatel může vydávat vázanou knihu tak lacino; čije v Německu jiný duch než v národě „písmáků“? —ca.

JOHANNES JORGENSEN: Pout do Svaté země. (Lad. Kuncíř v Praze, přeložil Karel Vrátný.) Oblíbený a květnatý spisovatel severu vycítil a rozkošně popsal ve svých knihách přirozené i nadpřirozené krásy Itálie, a v této nové knížce vypisuje své dojmy tak hluboce prožité. „Viděl na východě hvězdu ...“ —ob—

KUČERA: Kotva v moři. (Ladislav Kuncíř, Praha 1928.) Nové jméno a hned tolik slibující. Zachytil mne nádherný rámeček děje samo o sobě dosti chudého. Venkov jest tu líčen s virtuositou překvapující. Jaké odpočinutí pro člověka uštvaneho auty a aeroplány a radiem, když může na chvíli spočinouti v klidu a u duše šlechetné a hledající a nalézající pravé štěstí a pravý mír. Byl jsem dojat čistotou tónu, jenž zaznívá z celého díla. Až se spisovatel oprostí od přemíry obrazů, jež ukusují vlastně z děje a to nespravedlivě, budeme bohatší o jednoho ukazatele krásy. Jedineční při své mlhavosti jest proveden symbolismus jednoty tří božských ctností. Braitto.

MANNING: Důvěra v Boha. (Ladislav Kuncíř, Praha.) Mnoho jsme psali o tomto tématě a nyní vychází u Kuncíře kniha, za kterou jsme mu hluboce vděční. Jest to výborná pomůcka pro všechny, kteří chtějí žiti dle toho, jak je učíme v Hlubině žiti v dětinném poměru k dobrému Bohu-Otci! Kniha jest psána jako souvislý kurs duchovního života a proto má velkou cenu jako vodítko. Řádky Manningovy dají útěchu v hořkých chvílích, ve chvílích tápání a nejistoty. Braitto.

BENETKA-STORM: Služebníci a přátelé Boží. (Nákladem Boř. Benetky v Jičíně, Tyršova ul.) Ohlašovaná kniha sebraných studií Boř. Benetky o svátých českých a o velkých služebnících Božích již vyšla. Vyšlo jí pouze 400 výtisků, a proto nechtě si čtenáři přispíší, když si přejí mít knihu, která jest typograficky a umělecky vzorně vypravena. Svátí jsou tam podáni s vroucí láskou a hrdostí katolíka a Čecha. Štorm vyzdobil knihu svým hlubokým a odhmotnělým uměním, jež připomíná Greca. Obyčejná vydání stojí 35 Kč a luxusní podepsané oběma autory za 68 Kč.

SVATOHOR V.: Svatý kníže Václav. (F. Hezina, Humpolec, 1928, stran 48, cena?) Obětina tvořivé síly náboženské Svatohorovy k tisícím ročníci. Duchovní drama o pěti jednáních má vy- stihnouti světcovu postavu, zasazenou v rámu nelásky a zloby až k ubití, k bratrovraždě. Dílo přístupné a působivé, jen dle mého názoru — technicky i na prostředním jevišti obtížné; snad si dobrý režisér pomůže! Nebude nespokojen s morálním úspěchem. —ca.

KYSELÝ FR.: Matka Boží. (Č.A.T., Praha 1927, str. 109, cena 27 Kč.) Krásně podává Kyselý život Panny Marie z bible a z legend křesťanství. Osobitý výraz a hloubka citů k Matce Boží dopřejí čtenáři zážitku uměleckého i náboženského, neboť dobré umění poetické je věrným druhem srdce hořícího živou věrou. Mariánští ctitelé budou milému autorovi vděční za nové chvály Marie. —ca.

ADOLF DEUSTER: Dein Reichthum. (195 stran. M.-Gladbach 1928. Volksvereinsverlag. Mk. 4'—.) D. poukazuje dnešního člověka na jeho bohatství, na talenta, kterých si má vážiti a s kterými má hospodařiti.

ELZEAR SCHULTE O. F. M.: Wanderer im Licht. (54 stran. M.-Gladbach 1928. Volksvereinsverlag. Mk 1'60.) Poznámky, věty a úvahy z dopisů, kázání a článků v pověsti svatosti zesnulého františkána.

ALPHONS GRATRY : Weisheit des Glaubenskatechismus für Gebildete. (Übersetzt von Dr. Emil Scheller, 298 stran, München 1928, Kosel-Pustet. Mk 6'50.) Autor velmi důmyslně podává nejdůležitější základy křesťanské víry ve formě rozmluvy kněze s inteligentem. Knize, i jinak výtečné, dodává půvab a přitažlivost pro dnešní dobu vzlet Augustinův spojený s thomistickou přesností, již autor prozrazuje v neochvějně vytrvalosti a jistotě, s jakou po úporném přemýšlení v klidu a svěžesti nalézá cestu a cíl života.

F. D.

RAYMOND - LAURENT et M. PRELOT: Manuel politique, Le programme du Parti Démocrate Populaire. (Spes, Paris 1928, stran 340, cena 16 trs.) Dílo dvou politiků; Raymond-Laurent praktik, Prelot teoretik. Pojednávají o státní politice více v poměru k mladé demokratické straně a k celému rázu francouzské politiky, proto lze zde najít mnoho cenného, ať informativního o francouzských poměrech politických, ať všeobecně platných poznatků. Uvítají, kdož mají zájem o politiku a vůbec o státní život. Sám si této knihy velmi vážím. (Nebudiž odsuzováno stručné referování; „Hlubina“ by nevystačila.)

—pf—

MULLER ALBERT S. I.: Notes d'économie politique. (Spes, Paris 1928, stran 428, cena 18 frs.) S chutí a bez únavy projde duch Mullerovým národohospodářstvím; dílo psané jistě dobrým učitelem, který ví jasně podati potřebné duševní stavivo a podává je metodicky. Oproti starším spisům národohospodářským má na víc posouzení poválečných a dnešních zjevů. Pro toto je dobrou i velmi časovou příručkou a to ne snad pouze pro sociologa či pro politika-národohospodáře, ale také pro kněze a pro každého vůdce a vychovatele, který přijde ve styk s dušemi v nejistotě názoru či praktického stanoviska. První řada „Poznámek“ (vyšlá), jedná o výrobě, rozdělení, o kapitálu a práci, druhá (vyjde později) se bude týkat majetku. Chybí jen „literatura“, či bude v druhém díle? Více snad poví odborné listy (Soc. rozhledy).

—pf—

Jubileum apoštola lásky BEDŘICHA OZANAMA. 8. září bylo tomu 75 let, co zemřel apoštol lásky Bedřich Ozanam. Jako student založil spolek sv. Vincence, který se rozšířil po celém světě a vychovává křesťany k účinné lásce. Aby příklad Ozanamův povzbudil k následování, vydal Exerciční dům v Hlučíně ve sbírce „Životem“ jeho životopis (číslo 47).

CLEMENS BAEUMKER, Studien und Charakteristiken zur Geschichte der Philosophie insbesondere des Mittelalters. Mit einem Lebensbilde Baeumkers herausgegeben von Martin Grabmann. (VI a 284 str. Münster i. W. 1928, Aschendorff. Mk 12'75.) B. pracoval ještě v posledních týdnech své smrtelné nemoci na dokončení svazku sebraných článků. S velikou pečlivostí přepracoval různé ze svých ve vědeckých časopisech roztroušených prací a doplnil je dle nejnovějších poznatků vědeckého badání. Zvláště pozoruhodné jsou články: „Duch a forma středověké filosofie“, „Platonismus ve středověku“, „Platonismus v renesanci“. Jsou také poučné pro znalce středověké mystiky. V celku podává toto opus posthumum dobrý pohled na nynější stav badání v středověké filosofii a na jeho metody. Vydavatel Grabmann připojil cenný obšírný životopis autora.

A. S.